

WIEŚCI RABIAŃSKIE

ISSN 1734-7130

GAZETA GMINY RABA WYŻNA

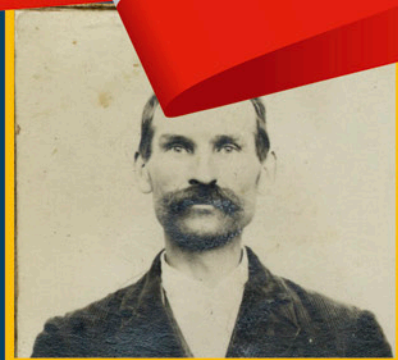
Nr 4 (167)/2018

Raba Wyżna, 14 grudnia 2018 r.

Obchody 100.

ROZCHODY ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI przez Polskę
na terenie gminy Raba Wyżna, str. 10

**100-lecie odzyskania
przez Polskę Niepodległości
– udział mieszkańców gminy Raba Wyżna
w przywracaniu polskiej państwowości**
str. 19

**„Białe Róże”
– z okazji 100. rocznicy odzyskania
niepodległości przez Polskę**
str. 15

Spotkali się po latach!
str. 6

**Jubileuszowe
40. Święto Poezji Góralskiej**
str. 8

STYCZEŃ				
DATA	WYDARZENIE	GODZINA	MIEJSCE	ORGANIZATOR
06.01.2018 NIEDZIELA	NOWOROCZNY KONCERT CHÓRÓW Świąteczny płynie czas...	15:30	Kościół parafialny w Rabie Wyżnej	Gminny Ośrodek Kultury w Rabie Wyżnej, chóry Watra i Kantylena z Raby Wyżnej
06.01.2018 NIEDZIELA	ORSZAK TRZECH KRÓLI W SIENIAWIE	11:00	Orszak przejdzie sprzed kościołka św. Antoniego do kościoła parafialnego w Sieniawie, gdzie o godz. 11:15 odbędzie się msza św.	Parafia w Sieniawie i Stowarzyszenie Zakątek Sieniawski
14-25.01.2018	FERIE Z WYOBRAŹNIĄ	Szczegółowy program, informacje oraz deklaracje zostaną opublikowane do 27 grudnia w serwisie internetowym gminy: www.rabawyzna.pl oraz na stronie internetowej www.gok.rabawyzna.pl i fanpage'u (Facebook) Gminnego Ośrodka Kultury w Rabie Wyżnej.		Gminny Ośrodek Kultury w Rabie Wyżnej
20.01.2018 NIEDZIELA	MAGICZNY WIECZÓR KOLĘD i SPEKTAKULARNY POKAZ FAJERWERKÓW	16:00	Sala widowiskowa Gminnego Ośrodka Kultury w Rabie Wyżnej (remiza OSP)	Gminny Ośrodek Kultury w Rabie Wyżnej, Studio Piosenki Young Stars w Rabie Wyżnej
20.01.2018 NIEDZIELA	SPOTKANIE NOWOROCZNE KOŁA SENIORÓW	15:00	Sala teatralna w Domu Parafialnym w Rabie Wyżnej	Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – koło w Rabie Wyżnej

www.gok.rabawyzna.pl, [f/gokrabawyzna](https://www.facebook.com/gokrabawyzna)

Organizatorzy zastrzegają możliwość zmian w programie.

Fot. Adam Mólka

W
NOC
Wigilijną
zapraszamy na
wspólne kolędowanie
z kapelą góralską
Mała Armia Janosika,
które odbędzie się podczas
uroczystej Pasterki o godz. 24:00
w kościele parafialnym w Rabie Wyżnej

KALENDARZ IMPREZ	2
INFORMACJE WÓJTA	4
WYDARZENIA	
Złote Gody w gminie Raba Wyżna	4
Dzień Seniora	4
Świetlica rozwija talenty	5
Familiada	5
Spotkali się po latach!	6
SZKOŁA	
Znany bokser z wizytą w Podsarniu	7
Najlepsi w recytacji	7
KULTURA	
Jubileuszowe 40. Święto Poezji Góralskiej	8
Mikołajkowe widowisko za nami!	9
Zapraszamy do udziału w Konkursie Szopek Regionalnych w Sieniawie	9
OBCHODY 100. ROCZNICY ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI PRZEZ POLSKĘ NA TERENIE GMINY RABA WYŻNA	
Rabiańskie spotkania z historią w bibliotece	10
Rajd Szaroty	10
Dąb Lech - strażnik wolności	11
Spotkanie z Aleksandrem Tarnawskim	11
Historyczna ekspozycja w Bielance	12
Promocja książki Jerzego M. Roszkowskiego w Rabie Wyżnej	12
Serce w barwach biało-czerwonych	13
Gminne obchody Święta Niepodległości	14
„Białe Róże” – z okazji 100. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę	15
Prezydent odsłonił pomnik w Podsarniu	16
FELIETON, czyli kilka refleksji nad...	
Mała ojczyzna, wieś, gmina, ludzie... ..	18
TO CIEKAWE	
100-lecie odzyskania przez Polskę Niepodległości – udział mieszkańców gminy Raba Wyżna w przywracaniu polskiej państwowości	19
Schyłek zaborów i odzyskanie niepodległości w Rabie Wyżnej	24
Z URZĘDU	
Pierwsza sesja po wyborach	25
Modernizacja remizy OSP w Rokicinach Podhalańskich	26
Przebudowa drogi gminnej w Skawie	26
Rządowe wsparcie dla inwestycji	26
Wykaz uchwał podjętych przez Radę Gminy Raba Wyżna.....	27
OGŁOSZENIA I KOMUNIKATY	

Wydawca: Gminny Ośrodek Kultury w Rabie Wyżnej,
34-721 Raba Wyżna 33
Adres redakcji: 34-721 Raba Wyżna 33
Tel. 506820519, e-mail: gokraba@wp.pl
Anna Piaskowy – redaktor naczelna
Oprawa graficzna, skład i łamanie: Marta Skrocka
Druk: Chroma Spółka z o. o., ul Przemysłowa 5, 68-200 Żary
Nakład: 2000 egz.
Egzemplarz bezpłatny
Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania niezbędnych skrótów i zmian redakcyjnych nadesłanych tekstów.

Drodzy Czytelnicy!

Od początku roku mieszkańcy gminy Raba Wyżna bardzo mocno włączyli się w organizację obchodów 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Wydarzenia wpisujące się w obchody miały różną formę – były koncerty, wystawy, symboliczny happening; w Rabie Wyżnej i w Podsarniu stanął pomnik – wszystko to dla uczczenia wyjątkowej rocznicy powrotu Polski na mapę świata. W roku jubileuszowym gminę odwiedził także Prezydent RP Andrzej Duda. Oddajemy zatem do Państwa rąk specjalne wydanie „Wieści”, w których wiele miejsca poświęcamy wydarzeniom patriotycznym.

W bieżącym numerze przeczytacie Państwo także o udziale mieszkańców gminy Raba Wyżna w przywracaniu polskiej państwowości. Pisz o tym Michał Pietrzak – pochodzący z Raby Wyżnej historyk. Waszą wiedzę wzbogaci także szefowa rabiańskiej biblioteki Joanna Słodczyka, która napisała artykuł pt. „Schyłek zaborów i odzyskanie niepodległości w Rabie Wyżnej”. W swoim felietonie wyraża swoje refleksje także na temat tamtych trudnych czasów poeta Wanda Czubernatowa.

Przed nami czas szczególnie, Święta Bożego Narodzenia i Nowy Rok 2019. To czas podsumowań i nowych wyzwań! Spędzimy te chwile, łącząc się podczas świątecznych uroczystości. Niech przygotowane przez Gminny Ośrodek Kultury w Rabie Wyżnej świąteczne wydarzenia będą okazją do wspólnych spotkań. Bądźcie zatem z nami podczas koncertu świątecznego Eleni, wspólnego kołędowania z chórami oraz koncertu kołęd z pokazem fajerwerków.

Spokojnych Świąt i szczęśliwego Nowego Roku

Anna Piaskowy - redaktor naczelna

SZLAKAMI NASZEGO DZIEDZICTWA ERDK 2018

* Dzisiejsze Betlejem * w Sieniawiańskim Dworze

KULTYWUJĄC TRADYCJĘ NASZYCH PRACOJCÓW,
ZESPÓŁ PARKOWO-DWORSKI W SIENIAWIE SERDECZNIE ZAPRASZA
W DNIACH 27-30 GRUDNIA
DO ŚWIĘTOWANIA ZAKOŃCZENIA ROKU 2018
ORAZ WSPÓLNEGO KOŁĘDOWANIA

27-28 GRUDNIA

Dwór w świątecznej szacie od godz. 15:00 do godz. 18:00

30 GRUDNIA (niedziela)

Dworska biesiada świąteczna

W PROGRAMIE:

- 12:15 Powitanie gości
- 12:30 Wspólne kołędowanie
- 13:30 Zakończenie i prezentacja projektu „Szlakami naszego dziedzictwa”
- 14:00 Występ artystyczny dzieci
- 14:15 Prezentacja szopek regionalnych
- 14:45 Podsumowanie II etapu prac przy dworze – prezentacja
- 15:00 Wręczenie nagród zwycięzcom i uczestnikom konkursu na szopki w stylu regionalnym oraz wręczenie Lauru Dziedzictwa Kompleksu Parkowo-Dworskiego w Sieniawie
- 15:30 Biesiada w świątecznym nastroju i muzyce staropolskiej

WYDARZENIE ZOSTAŁO OBJĘTE PATRONATEM
EUROPEJSKIEGO ROKU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Fot. arch. redakcji

26.09.2018 – podpisanie umowy o kredyt z Bankiem Spółdzielczym w Rabe Wyżnej

– udział zastępcy wójta w Forum Wójtów i Burmistrzów w Krakowie

27.09.2018 – udział w posiedzeniu Lokalnej Grupy Działania Przyjazna Dolina Raby i Czarnej Orawy dot. oceny wniosków o dofinansowanie

28.09.2018 – udział wójta w Rajdzie Szaroty zorganizowanym wspólnie przez Szkołę Podstawową w Sieniawie i Szkołę Podstawową w Bielance

30.09.2018 – Sieniawa – udział w ćwiczeniach strażackich pn.: „Jesień 2018” jednostek OSP z terenu gminy Raba Wyżna i gminy Spytkowice

02.10.2018 – Sieniawa – uroczyste otwarcie i poświęcenie placu budowy budynku wielofunkcyjnego

03.10.2018 – Kraków – udział zastępcy wójta w konferencji pn.: „Szybka kolej aglomeracyjna”

– Mszana Dolna – spotkanie wójta z prezesem Związku Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa w sprawie uzgodnienia warunków uruchomienia kanalizacji sanitarnej w Rokicinach Podhalańskich

05.10.2018 – udział w pracach komisji opiniującej wnioski o przyznanie nagród Wójta Gminy Raba Wyżna dla dyrektorów i nauczycieli;

07.10.2018 – Raba Wyżna – uroczyste obchody Dnia Seniora

13.10.2018 – Raba Wyżna – promocja książki Jerzego M. Roszkowskiego „Zapomniane Kresy”

14.10.2018 – jubileusze 50-lecia małżeństw z terenu gminy Raba Wyżna oraz wręczenie medali Prezydenta RP

Ponadto w miesiącu październiku na terenie szkół podstawowych zostały przeprowadzone konsultacje społeczne w sprawie utrzymania istniejącej sieci szkół.

Biuro Rady Gminy Raba Wyżna

WYDARZENIA

Fot. Patrycja Cizek

Złote Gody w gminie Raba Wyżna

Jubileusz Złotych Godów w gminie Raba Wyżna świętowały w tym roku 24 pary małżeńskie.

Uroczystości rozpoczęła msza święta w kościele parafialnym w Rabe Wyżnej, odprawiona w intencji Jubilatów. Z kolei w sali widowiskowej Gminnego Ośrodka Kultury wójt gminy

Andrzej Dziwisz wręczył Jubilatom medale Prezydenta RP „za Długoletnie Pożycie Małżeńskie” oraz dyplomy gratulacyjne i upominki.

Radosna, a zarazem podniosła atmosfera towarzyszyła w tym szczególnym dniu parom świętującym 50-lecie związku małżeńskiego.

AnPi

Fot. Jerzy Glowacki

Dzień Seniora

Podczas uroczystości Dnia Seniora, zorganizowanej w Rabe Wyżnej 7 października przez

członków Koła Emerytów, Rencistów i Inwalidów z terenu Raby Wyżnej i Spytkowice wójt gminy Raba Wyżna podziękował najstarszym mieszkańcom za ich aktywną działalność.

– Drodzy seniorzy, dziękuję Wam za wysiłek włożony w rozwój społeczności lokalnej, za aktywną działalność i wytrwałą pracę na rzecz kształtowania tożsamości kulturowej mieszkańców gminy. Życzę pogody ducha, a także realizacji wyznaczonych celów i zamierzeń – mówił, nie ukrywając wzruszenia, wójt gminy Andrzej Dziwisz

Podczas niedzielnych uroczystości słowa uznania i podziękowania skierował w stronę seniorów starosta nowotarski Krzysztof Faber, a w imieniu wójta gminy Spytkowice życzenia seniorom złożyła Grażyna Wojdyła – sekretarz gminy Spytkowice. Święto było także okazją do wyróżnienia najbardziej aktywnych seniorów. Sylwia Matejczyk z Biblioteki Publicznej w Sieniawie złożyła na ręce seniora prof. dr. hab.inż. Janusza Oprzędkiwicza podziękowania za okazaną hojność i przekazanie do archiwum biblioteki woluminów oraz wielkiej wagi historycznej i materialnej przedmiotów zabytkowych, które jak podkreśliła - podniosły rangę małej wiejskiej biblioteki w Sieniawie. Gratulacje i słowa uznania od władz samorządowych i Gminnego Ośrodka Kultury w Rabe Wyżnej skierowano do małżeństwa Teresy i Jana Rusnaków, którzy obdarzeni duszą artysty swoją pracą ubogacają dorobek kulturalny gminy. – *Wasza pasja, entuzjizm i trud włożone w kształtowanie postaw młodego pokolenia oraz zaangażowanie w sprawy społeczne są bezcennym darem, który złożyliście rabińskiej kulturze* – czytamy w liście gratulacyjnym.

Anna Piaskowy

świeclicowe zrealizowano ze środków Gminy Raba Wyżna.

AnPi

Fot. arch. świetlicy Emaus w Rabe Wyżnej

Familiada, czyli coroczne uroczyste podsumowanie działalności świetlicy Emaus w Rabe Wyżnej w tym roku odbyło się 25 listopada w Domu Parafialnym. Można było podziwiać projekty artystyczne, nad którymi przez cały rok pracowali wychowankowie rabińskiej świetlicy.

Zaproszeni goście zobaczyli występy grupy tanecznej, która pokazała układ choreograficzny z elementami akrobatyki. Aktorzy zaprezentowali przedstawienie pt. „Biblioteka”. Gościnnie wystąpili Jakub Możdżeń – shuffle dance i Dawid Dziwisz – gitara elektryczna. Po występach uczestnicy spotkania zostali zaproszeni do obejrzenia wystawy prac wychowanków (prace plastyczne, ceramiczne, rzeźbiarskie, haft, rękodzieło, makietę centrum Raby Wyżnej i albumy).

Świeclicę Emaus prowadzi Stowarzyszenie Oświatowe Echo w Rabe Wyżnej, a zrealizowane w niej zajęcia finansowane były ze środków Gminy Raba Wyżna.

Maria Rapacz-Pizlak

Fot. Janusz Oprzędkiwicz

Świeclica rozwija talenty

W listopadzie w Szkole Podstawowej w Sieniawie odbyło się spotkanie prezentujące efekty działania sieniawskiej świetlicy „Quo Vadis?”, prowadzonej przez Stowarzyszenie Oświatowe Echo z Raby Wyżnej. Uczestnicy zajęć pokazali swoje umiejętności i talenty, które rozwijali podczas tegorocznych spotkań. Podziwiano zatem finałowe przedsięwzięcia artystyczne, czyli przedstawienie teatralne pt. „Moja Mała Ojczyzna Niepodległa”, wystawę prac członków grup florystycznej i malarskiej oraz występ grupy „W szachowej szkole”. Zajęcia

Spotkali się po latach

Wzruszające spotkania po latach z kolegami z klasy, wspólne fotografie, rozmowy. Absolwenci rabańskiej podstawówki – rocznik 65. przyjechali na swój zjazd do Raby Wyżnej.

Na spotkanie przybyli także ówcześni wychowawcy klas ósmych – Helena Włoch, wychowawca klasy VIII a i Helena Chachurska – wychowawca klasy VIII b oraz nauczyciele – Zofia Grochal, Helena Bochnak, Anna Buksa i Filomena Luberd.

Pomysłodawcą i organizatorem przedsięwzięcia była Barbara Pawlikowska-Talaga

Przybywający z różnych stron Polski absolwenci zgromadzili się najpierw na mszy świętej w kościele parafialnym, w którym przyjęli sakrament chrztu, pierwszą komunię świętą oraz sakrament bierzmowania. Uczestnicy zjazdu zaangażowali się w przygotowanie Liturgii Słowa, podczas której przedstawili Bogu swoje prośby i podziękowania, a w procesji do ołtarza złożyli na ręce księdza Leszka Dyląga ornat liturgiczny jako dar dla parafii.

Dalsza część spotkania odbyła się w sali teatralnej w Domu Parafialnym i wypełniona była rozmową z dawno niewidzianymi kolegami i koleżankami z ławki szkolnej. W spotkaniu wzięli udział także miejscowi księża wikariusze – ks. Marcin Borowicz i ks. Leszek Dyląg oraz gospodarz parafii ks. proboszcz Antoni Zuziak, z którym byli parafianie chcieli się podzielić tym, co dzieje się w ich życiu.

Warto dodać, że zjazd po 38 latach od ukończenia podstawówki był czymś szczególnym dla jego uczestników. Niektórzy mieli problem z rozpoznaniem się nawzajem i ten moment wywoływał największe łzy wzruszenia, a dzięki spotkaniu nie tylko odżyły wspomnienia, ale rozkwitły też dawne przyjaźnie.

Anna Piskowy

Fot. arch. Szkoły Podstawowej w Podsarniu

Znany bokser z wizytą w Podsarniu

Adam Kownacki - obecnie ósmy bokser świata wagi ciężkiej na zaproszenie pana Michała Rutkowskiego - nauczyciela wychowania fizycznego odwiedził uczniów Szkoły Podstawowej im. Marii i Lecha Kaczyńskich w Podsarniu. Spotkanie z tak znanym na świecie sportowcem było dla wszystkich wielkim przeżyciem. Uczniowie mieli możliwość poznać jego drogę do zawodowej kariery. Dla każdego młodego człowieka marzącego o wielkich sportowych sukcesach Adam Kownacki jest wzorem do naśladowania. Do wszystkiego doszedł sam, dzięki żmudnej pracy oraz determinacji. Podczas wtorkowego spotkania uczniowie mieli także zaszczyt odebrać od samego mistrza krótką lekcję boks. Na pożegnanie wszyscy otrzymali autografy i pozowali do wspólnego pamiątkowego zdjęcia.

Justyna Mazurkiewicz

Fot. arch. Stowarzyszenia Regionalnego Sieniawianie

Najlepsi w recytacji

27 października odbył się w Sieniawie konkurs recytatorski literacko-gwarowy „Ojca Świętego imię nigdy nie zaginie”. Jego organizatorem jest co roku Stowarzyszenie Regionalne Sieniawianie we współpracy ze Szkołą Podstawową im. Władysława Orkana w Sieniawie oraz Gminnym Ośrodkiem Kultury w Rabie Wyżnej.

Uczestnicy konkursu zgromadzeni w szkolnej hali sportowej Szkoły Podstawowej w Sieniawie recytowali utwory związane z osobą świętego Jana Pawła II. W tym roku do konkursu zgłosiły się 34 osoby. Jury oceniało wykonania w różnych kategoriach wiekowych: klasy I-III, klasy IV-VIII, młodzież oraz dorośli. W każdej grupie odrębnie rozpatrywano recyta-

cję w języku literackim oraz gwarze.

Uczestnicy wysokimi umiejętnościami recytatorskimi postawili przed jury trudne zadanie. Jury, w skład którego weszły: Danuta Antolak, Dorota Dziechciowska, Monika Lasak-Zubrzycka, Joanna Słodyczka przyznało następujące miejsca w kategoriach:

Klasy I-III – język literacki

I miejsce: Amelia Wilgierz

II miejsce: Samuel Kasprzycki

III miejsce: Emilia Hadowska

Wyróżnienie: Maja Rapacz, Maria Tokarska, Zofia Tokarska

Klasy IV-VIII – język literacki

I miejsce: Oliwia Kowalczyk

II miejsce: Martyna Kowalska

III miejsce: Julia Talaga

Wyróżnienie: Emilia Domalik, Weronika Strzelecka,

Kinga Wojtasiak, Anna Wójciak

Klasy IV-VIII – gwara

I miejsce: Karol Pilch

II miejsce: Zuzanna Śmiech

III miejsce: Piotr Nowak

Młodzież – język literacki

I miejsce: Monika Fitak

II miejsce: Alicja Sulka

III miejsce: Weronika Nowak

Wyróżnienie: Albert Kruczek, Klaudia Nawara,

Daria Nowak, Zuzanna Pierwoła

Młodzież – gwara

I miejsce: Michał Rychtarczyk

II miejsce: Iwona Szpak

W tym roku nagrodę specjalną jury przyznało lokalnej poetce Marii Langer.

AnPi

FERIE Z WYOBRAŹNIĄ 14-25 STYCZNIA

GMINNY OŚRODEK KULTURY W RABIE WYŻNEJ
ORGANIZUJE PODCZAS FERII
WARSZTATY I SZKÓŁKĘ NARCIARSKĄ

Szczegółowy program, informacje oraz deklaracje zostaną opublikowane do 27 grudnia w serwisie internetowym gminy: www.rabawyzna.pl oraz na stronie internetowej www.gok.rabawyzna.pl i fanpage'u (Facebook) Gminnego Ośrodka Kultury w Rabie Wyżnej.

Zapisy na zajęcia prowadzone są od 3 do 10 stycznia na podstawie wypełnionych deklaracji w biurze Gminnego Ośrodka Kultury w Rabie Wyżnej.

Jubileuszowe 40. Święto Poezji Góralskiej

W niedzielę, 28 września zjechali do Raby Wyżnej poeci, by zaprezentować swoją twórczość podczas 40. jubileuszowego Święta Poezji Góralskiej. Folklor i kultura górali zapisane w strofach liryków poetów przybyłych głównie z rejonu Podtatrza zapewniły niepowtarzalną atmosferę niedzielnego popołudnia.

Uroczystość rozpoczęła msza św. w kościele parafialnym w Rabie Wyżnej, a orędowników góralskiej poezji zgromadzonych w sali teatralnej w Domu Parafialnym powitał Andrzej Dziwisz, wójt gminy Raba Wyżna. Włodarz podziękował poetom za coroczne spotkania i twórczość oraz pielęgnowanie tradycji tego święta; wójt wyraził także dumę z powodu coraz liczniejszego udziału poetów w rabińskim święcie.

Z ust przybyłych gości padły pozdrowienia dla nieobecnej na spotkaniu założycielki święta Wandy Czubernatowej. Nieobecna także na święcie prof. nadzw. dr hab. Anna Mlekoć z Podhalańskiej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Targu skierowała do poetów i przyjaciół poezji list, który odczytano podczas jubileuszowego święta. Literaturoznawczyni podkreśliła w liście fakt, że na około 3000 języków, które były w użyciu w drugiej połowie XX wieku – tylko 78 wykształciło literaturę – w tym język polski. - *Językiem literatury, językiem poezji może być także gwar. XL Święto Poezji Góralskiej jest tego najlepszym dowodem i świadkiem. Najpierw przez całe wieki górale uprawiali swoją mowę, która należy do polszczyzny, ale niesie z sobą nieobecne gdzie indziej i niepowtarzalne wyobrażenia o świecie, ludziach, Bogu i życiu. Uprawiali gwarę jak się uprawia ziemię pod zasiew, tyle tylko że nie korzystali z radła i bron, ale z pieśni i opowieści. A kiedy już była gotowa, przyjęła pierwsze ziarna zachwyty pojedynczego człowieka nad światem, pierwsze ziarna indywidualnej, niepowtarzalnej radości, miłości, ufności, ale też i żalu, i smutku, i tęsknoty, a czasem złości czy buntu, a czasem skrzącego się humoru, który wypędza smutek z duszy... I tak powstała góralska poezja, którą sobie mamy. Którą sobie świętujemy czterdziesty raz w Rabie Wyżnej, a niezliczone razy w zaciśniętych swoich domów. A przez te gwarowe światy i światki widać, jak syćka górale schodząc się dojedna! Deje Boże jak nojdłużyj! – wyjaśnia w liście, życząc udanego świętowania, Anna Mlekoć.*

Jubileuszowe świętowanie przypieczętował koncert zespołu Tryptyk, który zaprezentował muzykę ethno-folkową. Dla wielu poetów rabińskie święto wpisało się już na stałe w ich kalendarz, ale dla niektórych była to możliwość zaprezentowania swojej twórczości po raz pierwszy. W tym roku podczas święta zadebiutował Maciej Bochnak z Raby Wyżnej.

Potem wystąpili kolejno poeci związani od lat ze świętem: Małgorzata Szarlej z Harkabuza, Emilia Zięba z Raby Wyżnej, Teresa Bachleda-Kominek z Zakopanego, Wanda Szado-Kudasikowa z Nowego Targu, Izabela Zając z Raby Wyżnej, Danuta Truty-Pałasz z Raby Wyżnej, Józef Szaflarski z Czarnego Dunajca, Julian Klamerus z Nowego Targu, Andrzej Milewski z Nowego Targu, Piotr Bies z Rabki Zdroju, Maria Langer z Sieniawy, Małgorzata Bucior z Nowego Targu, Andrzej Dziedzina „Wiwer” ze Szczawnicy, Krzysztof Kokot z Nowego Targu, Stanisław Jabłoński z Kluszkowców, Adam Kwiatek z Nowego Targu, Renata Klamerus ze Spytkowic, Joanna Słodyczka z Raby Wyżnej oraz Roman Oleksy z Nowego Targu. Między recytacjami przegrywała na góralską nutę kapela Zwyk z Raby Wyżnej.

Rabińskie święto gromadzi co roku poetów oraz miłośników tradycji góralskiej. Przy stole, w rodzinnej atmosferze każdy z przybyłych czerpie wiedzę o tym magicznym świecie zaklętym w języku literackim i gwarze. Święto ma już długą tradycję. Zainicjowane przez rabińską poetkę Wandę Czubernatową oraz Jana Fudalę, a kontynuowane i pielęgnowane przez kolejnych dyrektorów Gminnego Ośrodka Kultury w Rabie Wyżnej: Ryszarda Klamerusa i Elżbietę Smółkę do dziś pozostaje w priorytetach działalności kulturalnej ośrodka.

Anna Piaskowy

GMINNY OŚRODEK KULTURY w Rabie Wyżnej

Gminny Ośrodek Kultury w Rabie Wyżnej zaprasza na

NOWOROCZNY KONCERT CHÓRÓW

Świąteczny płynię czas...

WYSTĄPIA CHÓRY:

- WIERCHY z Zakopanego /Dyrygent Wojciech Bończyk/
- ECHO GORCZAŃSKIE z Nowego Targu /Dyrygent Piotr Augustyn/
- CANTANTES ANGELICUS z Rabki-Zdroju /Dyrygent Kinga Brandys-Wójcik/
- ZEW GÓR z Łącka /Dyrygent Marcin Wnęk/
- WATRA I KANTYLENA z Raby Wyżnej /Dyrygent Maria Możdżeń-Wójcik/

6 stycznia (niedziela) godzina 15.30
Kościół parafialny pw. św. Stanisława BM w Rabie Wyżnej

Podczas koncertu wspólna kolędowanie

Fot. arch. GOK w Rabie Wyżnej

Mikołajkowe widowisko za nami!

1 grudnia odbyła się w Rabie Wyżnej gminna zabawa mikołajkowa, na którą zaprosił dzieci i młodzież Gminny Ośrodek Kultury w Rabie Wyżnej wraz ze swoim partnerem firmą Rapacz Market.

Magiczne widowisko z udziałem dwóch wesołych elfów Praculinki i Pyrdka było dla licznie przybyłych dzieci i rodziców okazją do wspólnego śpiewu, tańca, uśmiechu i radości. Wyjątkową niespodzianką była wizyta Bałwanka

Franka i Pingwinka Malwinka, którzy zapewnili dzieciom moc wrażeń i niezapomniane chwile wypełnione zabawą. W finale zabawy pojawił się Św. Mikołaj, który wprowadził wszystkich w nastrój zbliżających się świąt.

Fantastyczną atrakcją były efekty specjalne: deszcz baniek mydlanych, sztuczny śnieg, ogromny dym, wystrzałowe konfetti i cukierkowa bomba z wyrzutni CO² oraz bufet Świętego Mikołaja.

AnPi

Zapraszamy do udziału w Konkursie Szopek Regionalnych w Sieniawie

Zespół Parkowo-Dworski w Sieniawie ogłasza konkurs na szopki w stylu regionalnym.

Do budowy mogą być wykorzystane materiały naturalne, a konstrukcja szopki powinna być drewniana.

Szopki można wystawiać w parku dworskim w dniach 27 i 28 grudnia w godzinach od 14.00 do 18.00 lub najpóźniej 30 grudnia do godziny 12.00.

Uroczystość wręczenia nagród laureatom odbędzie się podczas zakończenia Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018 w dniu 30 grudnia (w niedzielę) w parku dworskim w Sieniawie.

Wydarzenie zostało objęte patronatem Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego.

**DZIEDZICTWO.
TU PRZESZŁOŚĆ
SPOTYKA SIĘ
Z PRZYSZŁOŚCIĄ
ERDK 2018**

2018
**EUROPEJSKI ROK
DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO**
#EuropeForCulture

Obchody 100. ROCZNICY ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI przez Polskę na terenie gminy Raba Wyżna

Wiele tegorocznych wydarzeń miało charakter patriotyczny i związanych było z uczczeniem w gminie jubileuszu 100. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. Nad gminnymi uroczystościami Narodowy Patronat objął Prezydent RP Andrzej Duda.

Fot. Joanna Słodyczka

Rabiańskie spotkania z historią w bibliotece

W związku ze stuleciem odzyskania niepodległości rabiańska biblioteka publiczna zainicjowała spotkania, które mają nam przybliżyć historię naszej Małej Ojczyzny i jej bohaterów na tle historii Polski.

Pierwsze spotkanie dotyczyło udziału rabian w Powstaniu Warszawskim. O drodze w szeregach partyzanckich, która zaprowadziła do Warszawy Antoniego i Wandę Głowińskich oraz Eugeniusza Iwanickiego wspominała Joanna Słodyczka, a część „warszawską” historii zreferował Leszek Lisiecki ze Skwierzyny.

Drugie spotkanie – „Goralenvolk – Konfederacja Tatrzańska: akcja i reakcja” również poprowadziła dwójka prelegentów. W temat Goralenvolku i Konfederacji Tatrzańskiej bardzo ciekawie wprowadził specjalista w tej dziedzinie – Wojciech Szatkowski – pracownik Muzeum Tatrzańskiego, autor doskonałego opracowania książkowego „Goralenvolk: historia zdrady”. Powiedział o korzeniach zdrady, o akcji zmontowanej przez Niemców i o reakcji górali, jaką było zmontowanie przez Augustyna Suskiego „Konfederacji Tatrzańskiej”. Joanna Słodyczka przypomniała mieszkańców Raby, których działalność związana była z Goralenvolkem, (opowieść oparta o bezpośrednie relacje), o niejednoznacznych postawach tych, którzy działali w ruchu będącym synonimem zdrady. Później przywołała naszych bohaterów – w Rabie działała bowiem Konfederacja Tatrzańska, a dokładniej zbrojne ramie tej organizacji – „Dywizja Górska” podlegająca bezpośrednio Rządowi Polskiemu w Londynie. Padły nazwiska dowódcy mjr. Edwarda Gotta-Getyńskiego „Sosnowskiego”, por. Eugeniusza Iwanickiego (szefa kontrwywiadu), Zofii Augustyn „Zośki” (łączniczki), Wojciecha Gila „Wójta” i księdza Kądziołki „Zdzicha”(kapelana KT). W pigułce zostały

przedstawione ich losy. Spotkaniu towarzyszyła okolicznościowa wystawa udostępniona przez Marię Fróg – spotkanie się zakończyło, ale ciekawie skomponowane plakaty przybliżające tematykę można było obejrzeć w bibliotece do końca czerwca.

Spotkania będą kontynuowane w kolejnych latach, biblioteka zaprasza do współpracy wszystkich, którym bliska jest nasza historia.

Źródło: materiały GBP w Rabie Wyżnej

Raid Szaroty

XIII Raid Szaroty to jedno z wyjątkowych wydarzeń organizowanych co roku przez Szkołę Podstawową w Bielance. W tym roku raid odbył się 28 września, a miał szczególne znaczenie, ponieważ połączony był z obchodami 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości.

W rajdzie wzięli udział uczniowie z 7 szkół, którzy mieli możliwość uczestniczenia w lekcji terenowej przygotowanej przez nauczycielki naszej szkoły Katarzyna Antolak oraz Elżbieta Wagner z wykorzystaniem TIK. Podczas wędrówki do Bucznika, głównego miejsca uroczystości z piękną jesienną scenerią i bukowym drzewostanem ozdabiającym krajobraz bogactwem liści, połyskujących w promieniach słońca wszelkimi odcieniami żółci oraz czerwieni, młodzież miała za zadanie odnaleźć i zeskanować kody QR, w których były ukryte słowa – klucze. Po dotarciu do celu pierwszym z zadań było ułożenie cytatu z wyrazów z zeskanowanych kodów. Następnie uczniowie mieli okazję zapoznać się z aplikacją Quizizz, do której logowali się za pomocą wygenerowanego pinu i rozwiązywali przygotowane zadania doty-

Fot. arch. Szkoły Podstawowej w Bielance

czące Polaków walczących o wolną Ojczyznę. Kolejnym ciekawym zadaniem, z którym młodzież musiała się zmierzyć były magiczne wzorki, czyli Plickers. Uczniowie w tej konkurencji wykazali się wiedzą na temat życia i działalności Pana Władysława Szepelaka - partyzanta, więźnia obozów koncentracyjnych w Oświęcimiu oraz Ebense, ludowego poety, autora książki pt. „Ja przetrwałem” oraz fundatora pomnika partyzantów z oddziału „Szaroty”, którzy składali przysięgę partyzancką właśnie w Buczniku. Wszystkie drużyny świetnie się bawiły i wspaniale poradziły sobie z technologią informacyjno-komunikacyjną. Gratulacje i tabliczki pamiątkowe delegacjom szkół wręczył wójt gminy Andrzej Dziwisz wraz z dyrektorem szkoły Ireną Bałą.

Po zakończonej lekcji złożono u stóp pomnika kwiaty oraz zapalono znicze, a następnie wszyscy wzięli udział we mszy świętej w intencji walczących o niepodległą Ojczyznę. Odśpiewano hymn Polski oraz Rotę. Po nabożeństwie uczniowie klasy I zrekonstruowali przysięgę partyzantów, po której w niebo uniosły się symboliczne balony z imionami zapisanymi na pamiątkowej tablicy pomnika w Buczniku.

Uroczystość zakończyła się gorącym poczęstunkiem przy wspólnym ognisku.

Serdeczne podziękowania za pomoc i współpracę dla: Danuty Lemiszki – kierownik GOPS Raba Wyżna oraz Mariana Lemiszki, Anny Piaskowy – dyrektor GOK Raba Wyżna, rodziców: Piotra Króla oraz Bartłomieja Chorąży, Pana Roberta Skawskiego - leśniczego oraz księdza Marcina Borowicza.

Elżbieta Wagner

haterskiej przeszłości Polski, a także o patronie szkoły, który zawsze dawał piękne świadectwo miłości do ojczyzny.

Justyna Mazurkiewicz

Fot. arch. Szkoły Podstawowej w Rokicinach Podhalańskich

Spotkanie z Aleksandrem Tarnawskim

2 października uczniowie oraz nauczyciele Szkoły Podstawowej w Rokicinach Podhalańskich uczestniczyli w spotkaniu z 97-letnim pułkownikiem Aleksandrem Tarnawskim, ps. „Uplaz”. Spotkanie ze świadkiem historii było wyjątkowe, bo wyjątkowy był zaproszony gość. Aleksander Tarnawski to polski inżynier i chemik, żołnierz Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, oficer Armii Krajowej, kapitan Wojska Polskiego w stanie spoczynku. Z 316 Cichociemnych, pan Tarnawski jest ostatnim żyjącym.

Celem jednostki podczas II wojny światowej było organizowanie i szkolenie ruchu oporu w okupowanym kraju. Żołnierze powracający z kursów do macierzystych jednostek byli zobowiązani do zachowania całkowitej tajemnicy, stąd nazwa Cichociemni.

Aleksander Tarnawski opowiedział młodzieży, jaką drogę pokonał z Polski do Szkocji w latach 1939-1940, gdzie odbywał pierwsze szkolenia oraz jak został zrzucony do Polski. Obecnie Aleksander Tarnawski współdziała z jednostką Grom w Gliwicach, propagując i kultywując tradycje patriotyczne, szczególnie wśród młodzieży. W 2016 r. opublikowana została książka o jego losach i walce pt. „Ostatni”. 7 września 2014 roku, w wieku 93 lat, pułkownik wykonał w tandemie spadochronowym kolejny skok z żołnierzami jednostki GROM. Obecnie jest honorowym kombatantem Jednostki Wojskowej GROM, która dziedziczy tradycje i obyczaje Cichociemnych. Za swoje dokonania został czterokrotnie odznaczony Krzyżem Walecznych, otrzymał także Srebrny Krzyż Zasługi.

Tuż przed przybyciem szanownego gościa, uczniowie obejrzeli film „Cichociemni – polskie drogi do niepodległości”, który przybliżył im tematykę działalności Cichociemnych. Młodzież (w spotkaniu uczestniczyli uczniowie klas VI-VIII) miała okazję uczestniczenia w żywej i niesablonowej lekcji historii i z zainteresowaniem słuchała opowiadań Aleksandra Tarnawskiego. Na koniec spotkania szanowny gość przekazał młodzieży trzy najważniejsze wartości, którymi on sam kieruje się w życiu, a są to - uczciwość, pasja oraz nieuleganie żąd-

Fot. arch. Szkoły Podstawowej w Podsarniu

Dąb Lech - strażnik wolności

Z okazji stulecia odzyskania niepodległości przez Polskę w Szkole Podstawowej im. Marii i Lecha Kaczyńskich w Podsarniu w obecności całej społeczności szkolnej, księdza proboszcza Leszka Urody, posła RP Edwarda Siarki, wójta gminy Raba Wyżna Andrzeja Dziwisza, Dyrektora Lasów Państwowych z Nowego Targu Romana Latonia oraz rodziców i zaproszonych gości, na małym skwerku przy szkolnym placu zabaw został posadzony dąb. Jest on symbolem niepodległości wywalczonej przez naszych przodków i strażnikiem wolności. Wszyscy uczniowie zapewnili, że będą o niego dbać i strzec go, by się zakorzenił i przyniósł owoce. Dąb nazwany przez uczniów Lechem, będzie przypominał o bo-

nym ideologiom (posiadanie własnego zdania).

W roku, w którym obchodzimy 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości kontakt z tak wspaniałym człowiekiem był zarówno dla uczniów jak i nauczycieli prawdziwą lekcją patriotyzmu i okazją do refleksji co dla każdego z nas oznacza bycie patriotą na co dzień.

Magdalena Mordarska

Fot. arch. Szkoły Podstawowej w Bielance

Historyczna ekspozycja w Bielance

By uczcić rok Jubileuszu 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę, 7 listopada w Szkole Podstawowej w Bielance zorganizowano spotkanie i wystawę pn. „Od marki do złotego, czyli historia niepodległej Polski w banknotach i monetach spisaną”. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele władz samorządowych, zarządu Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej, Kuratorium Oświaty w Nowym Targu oraz uczniowie i nauczyciele.

Ekspozycja składała się z trzech części:

- 18 plansz z historycznym rozwinięciem tematu ekspozycji oraz życiorysami postaci umieszczanych na banknotach w okresie stulecia niepodległości Polski,
- zbioru monet z tego okresu, przedstawionego w postaci oprawionych w obrazy - monet, klaserów z monetami, monet (głównie srebrnych) w gradingu oraz monet w słabach,
- wyjątkowego, regionalnego eksponatu – kawalerskiego oposku góralskiego, wybijanego srebrnymi polskimi monetami z okresu międzywojennego, a wyeksponowanego łącznie z wycyfrowanymi portkami góralskimi.

Wyjaśniając podczas spotkania elementy ekspozycji, prelegent i nauczyciel miejscowej szkoły Jacek Zając opowiedział m.in. o pierwszych, najstarszych banknotach z orłem w koronie – były to marki z datą 1917 roku (wyemitowane jeszcze przed odzyskaniem niepodległości). Najstarszymi zaś oryginalnymi banknotami tej ekspozycji były marki polskie z roku 1919.

Prelegent w skrócie przedstawił zasłużone dla Polski postaci historyczne, umieszczone na polskich banknotach. Omówił plansze, na których dokonano zestawienia postaci historycznych i banknotów z ich wizerunkami. Opowiedział również o innych banknotach, które nie przedstawiały zasłużonych dla historii Polski bohaterów, a zwyczajnych ludzi lub jedynie ozdobne ornamenty oraz o wystawionym zbiorze

monet, w którym najstarszymi eksponatami były srebrne monety z roku 1932 - głowa kobiety - nominały 5 zł i 10 zł (monety w gradingu).

Podczas ekspozycji Jacek Zając przybliżył też różne ciekawostki, dotyczące niektórych banknotów, jak to, że Tadeusz Kościuszko był rekordzistą w emisji środka płatniczego z jego podobizną - została ona umieszczona na największej ilości różnych banknotów. Opowiadał też, że w okupowanej Polsce Niemcy zakazali używania niektórych przedwojennych banknotów tylko dlatego, że przedstawiały znane z historii Polski osobistości. - *Nie płacono zatem banknotami z podobizną Bolesława Chrobrego (dawny złoty) czy Dobrawy (dawne 2 zł), ale już Emilii Plater (przedwojenne 20 zł) - tak. Niemcy dali się zmylić i uwierzyli, że bohaterka powstania listopadowego na Litwie to... nieznanym młodzieniec z XIX wieku* - wyjaśniał oglądającym wystawę.

Co ważne i przydatne dla młodego pokolenia Polaków – prowadzący spotkanie przybliżył praktyczną stronę numizmatycznego hobby: skąd czerpać informacje o nowych monetach, w jaki sposób je gromadzić i jak je zabezpieczać.

Źródło: Sprawozdanie z wystawy (oprac. AnPi)

Fot. arch. Powiatowego Centrum Kultury w Nowym Targu

Promocja książki Jerzego M. Roszkowskiego w Rabie Wyżnej

13 października w remizie OSP w Rabie Wyżnej odbyło się „spotkanie z historią” poświęcone promocji książki Jerzego M. Roszkowskiego „Zapomniane Kresy” Spisz, Orawa, Czadeckie w świadomości i działaniach Polaków 1895 - 1925. Wydarzenie było jednym z punktów programu obchodów 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości realizowanego przez powiat nowotarski.

Prezentację książki poprowadzoną przez samego autora Jerzego M. Roszkowskiego poprzedziły wystąpienia organizatorów wydarzenia - Edwarda Siarki - posła na sejm RP, Krzysztofa Fabera - starosty nowotarskiego oraz Andrzeja Dziwisza - wójta gminy Raba Wyżna. Było to pierwsze spotkanie promujące publikację sfinansowaną przez Fundację PZU, a wydaną przez Powiatowe Centrum Kultury w Nowym Targu w ramach „Powiatowego Programu Obchodów Jubileuszu Stulecia Odzyskania przez Polskę Niepodległości”. Oprac. AnPi

Fot. arch. Szkoły Podstawowej w Rabie Wyżnej

Serce w barwach biało-czerwonych

Od września w Szkole Podstawowej im. Świętej Jadwigi Królowej w Rabie Wyżnej pod hasłem „Różne drogi do Niepodległości” organizowano liczne wydarzenia wpisujące się w obchody 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Przedsięwzięcia miały charakter innowacji oraz projektu edukacyjnego. Wieńcząca działania, główna uroczystość odbyła się 9 listopada, a towarzyszył jej koncert pieśni patriotycznych oraz symboliczny happening.

Na lekcjach wychowawczych uczniowie zapoznawali się z sylwetkami wybitnych Polaków i ich wkładem w odzyskanie przez Polskę niepodległości. Wszystkie klasy przygotowały dekoracje swoich sal lekcyjnych oraz korytarzy szkolnych. Odbył się także Międzyklasowy Konkurs Pieśni i Piosenek Patriotycznych, którego laureaci mieli wystąpić podczas listopadowego koncertu.

9 listopada podstawówka zorganizowała główną uroczystość obchodów 100. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. W tym dniu cała społeczność szkolna przyszła ubrana na galowo do odświętnie przystrojonej szkoły. O godzinie 8:00 każda klasa rozpoczęła oglądanie wybranego filmu związanego z walką o niepodległość. Część uczniów wraz z opiekunami złożyła kwiaty i zapaliła znicze pod pomnikiem Jana Pawła II i na grobie żołnierzy poległych we wrześniu 1939 roku. Inne grupy wraz z nauczycielami podjęły rozmowy z mieszkańcami wsi i przedstawicielami lokalnych władz, pytając w ankiecie, czym jest patriotyzm. Każdy, kto brał udział w ankietowaniu, otrzymywał okolicznościowy kocyton w barwach narodowych wykonany przez uczniów i nauczycieli szkoły.

O godzinie 10:00 zaproszeni goście, mieszkańcy Raby Wyżnej i społeczność szkolna zgromadzili się w sali widowiskowej Gminnego Ośrodka Kultury, by wysłuchać koncertu pieśni patriotycznych w wykonaniu laureatów wspomnianego konkursu. Koncert był też okazją do wspólnego śpiewu.

Po koncercie wszyscy przeszli na olimpiadę, gdzie uczniowie utworzyli wielkie serce w barwach biało-czerwonych i został odśpiewany hymn państwowy, a gołębie, jako symbol pokoju, przeleciały nad uczestnikami happeningu.

Do końca listopada w czytelnicy szkolnej była otwarta wystawa poświęcona obchodom 100. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę.

W realizację zadań zaangażowana była cała społeczność szkolna: uczniowie, nauczyciele oraz rodzice. Oprac. AnPi

Patronat medialny

Gminne obchody Święta Niepodległości

- Jesteśmy tu, by oddać hołd wielu pokoleniom Polaków, którzy przelali krew za wolną Ojczyznę – mówił 11 listopada, otwierając gminne obchody Święta Niepodległości, wójt gminy Raba Wyżna Andrzej Dziwisz. Uroczystości rozpoczęła msza święta w kościele parafialnym w Rabie Wyżnej, odprawiona w intencji Ojczyzny. Następnie odbyła się ceremonia odsłonięcia pomnika upamiętniającego 100. rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę. Podczas obchodów zabrzmiały pieśni patriotyczne w wykonaniu chórów Watra i Kantylena oraz zgromadzonych mieszkańców.

- Musimy pamiętać o tych, którzy oddali życie i musimy przekazywać tę pamięć następnym pokoleniom. Postanowiliśmy, upamiętnić tę wyjątkową rocznicę pomnikiem Orła Niepodległości z tamtych czasów, który będzie przypominał wszystkim o bohaterach walczących za Niepodległość – tłumaczył podczas uroczystości wójt gminy. Włodarz dodał, że obelisk powstał z inicjatywy społeczności lokalnej: samorządu gminy Raba Wyżna - wójta i Rady Gminy, księdza proboszcza Antoniego Zuziaka, Akcji Katolickiej, Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży i Stowarzyszenia Oświatowego ECHO, a zaprojektowany i wykonany został przez Mariana Smreczaka z Lipnicy Małej.

Symbolicznego odsłonięcia pomnika dokonali gospodarz miejsca Andrzej Dziwisz oraz Maria Chromy – przewodnicząca Akcji Katolickiej. Następnie złożono przy pomniku kwiaty, a okolicznościowe przemówienie wygłosił poseł na sejm RP Edward Siarka. – Dzisiejsza uroczystość odsłonięcia obelisku w Rabie Wyżnej przenosi nas do pamiętne-

go 11 listopada 1918 roku. To wtedy Niemcy podpisują kapitulację, która kończy trwającą od czterech lat wojnę światową. W Warszawie Józef Piłsudski staje na czele Armii Polskiej i pisze Deklarację Niepodległości: „Jako Wódz Naczelny Armii Polskiej, pragnę notyfikować rządowi i narodom wojennym i neutralnym istnienie Państwa Polskiego Niepodległego, obejmującego wszystkie ziemie zjednoczonej Polski...”. To wyjątkowy tekst, który płynie z Polski do państw Europy i świata po 123 latach niewoli. Wczoraj w Warszawie nasi rodacy, członkowie zespołu Mała Armia Janosika w Koncercie dla Niepodległej śpiewali Pieśni Legionowe, reprezentując naszą gminę wpisali się w obchody Jubileuszu 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Jesteśmy z tego dumni – mówił Edward Siarka. Poseł podkreślił, że tegoroczne obchody wpisują się także w upamiętnienie 40-lecia Pontyfikatu Ojca świętego Jana Pawła II i są wkładem w budowę naszej wiary i tożsamości narodowej.

– Zakończę życzeniami – kontynuował - abyśmy mieli w sobie ducha odwagi, który porywa. To życzenie jest dla wszystkich. Tak dla dzieci, młodzieży i nas dorosłych. Nie bójmy się podejmować wielkich, nowych wyzwań.

Dalsza część uroczystości odbyła się w sali teatralnej, gdzie zgromadzeni mieszkańcy obejrzeli patriotyczny program artystyczny „Kwiaty Polskie” przygotowany pod okiem Teresy Rusnak.

Był to program, o którym pisaliśmy w poprzednim wydaniu „Wieści”, a którego premiera odbyła się 26 sierpnia w deszczowe, zimne popołudnie przy ołtarzu polowym w okolicy kościółka św. Antoniego w Sieniawie, gdzie grupa dzieci, młodzieży i dorosłych pokazała przepiękną lekcję historii na uczczenie 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę.

Anna Piaskowy

"Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie". Zadanie pn. "Teledysk z okazji obchodów 100 rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę" współfinansowane jest ze środków EFRROW otrzymanych w ramach projektu grantowego pt. Promowanie obszaru Stowarzyszenia Przyjazna Dolina Raby i Czarnej Orawy realizowanego w ramach Poddziałania "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Fot. Grzegorz Łyko

"Białe Róże"

– z okazji 100. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę

Mała Armia Janosika zrealizowała teledysk związany z obchodami Święta Niepodległości. Teledysk szybko odniósł sukces. Dzięki jego realizacji kapela została zaproszona do udziału w koncercie „Dla Niepodległej”, podczas którego 10 listopada na Stadionie Narodowym w Warszawie artyści Małej Armii Janosika wykonali wiązanekę pieśni legionowych.

100. rocznica odzyskania suwerenności przez Polskę to żywa lekcja historii i chcąc tę okazję wykorzystać, Mała Armia Janosika stworzyła teledysk patriotyczny. Pieśń, do której powstał teledysk to utwór „Białe róże”, a główne role w nim odegrali Katarzyna Żak i Piotr Cyrwus. Efekt tego projektu to nie tylko sam teledysk, ale przede wszystkim wartość wiedzy historycznej jaką przy jego tworzeniu otrzymali artyści z Małej Armii Janosika. Uczestnicy tego wyjątkowego projektu mogli zagłębić się w świat „tworzenia filmu”, jak i również poznać tajniki profesjonalnego studia dźwiękowego.

Teledysk na youtube osiągnął w ciągu dwóch miesięcy ponad milion wyświetleń, a Mała Armia Janosika wraz z pomysłodawcą i realizatorem przedsięwzięcia Damianem Pałaszem została zaproszona do wzięcia udziału w ogólnopolskim wydarzeniu, którym był koncert „Dla Niepodległej”. Na płycie Stadionu Narodowego w Warszawie zabrzmiały pieśni legionowe w wykonaniu Małej Armii Janosika. Mali artyści wystąpili obok gwiazd polskiej sceny muzycznej, z którymi na finał koncertu wspólnie odśpiewali Mazurka Dąbrowskiego. Warto dodać, że video z koncertu osiągnęło w dwa tygo-

dnie ponad 100 tysięcy wyświetleń.

Motywnym przewodnim koncertu było 100 lat historii Polski. Aby nadać piosenkom wyjątkowego charakteru, wszystkie utwory zaprezentowano w nowych, wyjątkowych aranżacjach. Koncert uatrakcyjniły pokazy multimedialne oraz liczne inscenizacje.

Trwający ponad dwie godziny koncert obfitował w wiele wzruszających i radosnych chwil. Wykonanych zostało około 30 utworów w nowych aranżacjach. Łącznie na scenie wystąpiło 30 solistów, sześć chórów i pięć zespołów. Wystąpiła Maryla Rodowicz, która z zespołem Sound'n'Grace zaśpiewała takie hity jak „Dwudziestolatki”, „Autostop” czy „Kwiaty we włosach”, Ewa Farna z „Arahją” czy Krzysztof Cugowski z utworem „Chcemy być sobą”. Ten ostatni odśpiewany został przy akompaniamencie wszystkich solistów, publiczności, która ułożyła w tym czasie białą-czerwoną flagę, honorowej salwy Wojska Polskiego oraz sztucznych ogni puszczanych od strony Mostu Poniatowskiego.

Tego dnia na płycie PGE pojawili się m.in. Natalia Nykiel, Jan Młynarski, Stanisława Celińska, Muniek Staszczuk, Kamil Bednarek, Krystyna Prońko, Jan Pietrzak, Paweł Kukiz, Sebastian Kurpiel-Bulecka czy Wojciech Cugowski. Poza solistami na scenie wystąpiły także orkiestry i chóry: Mała Armia Janosika, Warszawska Orkiestra Sentymentalna, Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca Mazowsze, chór Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego.

Oprac. AnPi

Prezydent odśłonił pomnik w Podsarniu

– Chciałem, by stulecie odzyskania niepodległości było świętowane wszędzie tam, gdzie sięgają ślady tamtych dni, nie tylko w Warszawie

– powiedział prezydent Andrzej Duda 23 listopada podczas uroczystości odsłonięcia w Podsarniu pomnika upamiętniającego 100. rocznicę odbudowy państwa polskiego i zasłużonych lokalnych działaczy niepodległościowych. Podczas ceremonii odsłonięcia Prezydentowi RP towarzyszyli poseł Edward Siarka oraz gospodarz gminy Raba Wyżna Andrzej Dziwisz.

Wraz z prezydentem do Podsarnia przybyli minister Krzysztof Szczerski, Szef Gabinetu Prezydenta RP, oraz prezydencki kapelan ks. Zbigniew Kras.

W uroczystościach wzięli też udział m.in. poseł i mieszkaniec Podsarnia Edward Siarka, marszałek województwa małopolskiego Witold Kozłowski, wicewojewoda małopolski Józef Gawron, małopolska kurator oświaty Barbara Nowak oraz gospodarz miejsca wójt gminy Andrzej Dziwisz i proboszcz parafii Podsarnie ksiądz Leszek Uroda. Obecni byli także wójtowie orawskich gmin, starosta nowotarski Krzysztof Faber i starosta tatrzański Piotr Bąk, przedstawiciele Lasów Państwowych oraz radni gminy Raba Wyżna, dyrektorzy oraz poczty sztandarowe szkół i Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy.

Jeszcze przed odsłonięciem prezydent spotkał się w Orawce z 94-letnim Józefem Kowalczykiem, weteranem II wojny światowej, który walczył pod Monte Cassino.

Potem na placu przed kościołem pw. św. Jana Pawła II w Podsarniu Andrzej Duda wziął udział w uroczystym odsłonięciu pomnika. Prezydent posadził także w Podsarniu „Dąb

Niepodległości", poświęcony w maju tego roku przez papieża Franciszka. Otwierając uroczystości, gospodarz gminy Andrzej Dziwisz, w imieniu społeczności gminy Raba Wyżna, podziękował prezydentowi za objęcie honorowym patronatem uroczystości związanych z setną rocznicą odzyskania

Fot. Piotr Kuczaj

niepodległości na terenie gminy oraz za przyjęcie zaproszenia i obecność na uroczystości, a następnie wręczył prezydentowi medal pamiątkowy Gminy Raba Wyżna.

Hymn państwowy odegrała Młodzieżowa Orkiestra Dęta ze Skawy.

W przemówieniu skierowanym do mieszkańców Orawy prezydent dziękował im za to, że walczyli o Polskę i walczą o nią do dzisiaj, pielęgnując tradycję.

Jak podkreślił prezydent, uroczystość odsłonięcia w Podsarniu na Orawie pomnika upamiętniającego 100. rocznicę odbudowy państwa polskiego i zasłużonych lokalnych działaczy niepodległościowych wpisuje się bardzo mocno w stulecie odzyskania przez Polskę niepodległości. – *Tego właśnie*

Fot. Piotr Kuczaj

chciałem, żeby stulecie odzyskania niepodległości nie było świętowane tylko w Warszawie, centralnie, ale właśnie żeby było świętowane także w polskich miastach, miasteczkach, gminach, wioskach. Wszędzie tam, gdzie sięgają ślady tamtych dni" – powiedział. Dodał, że tak jest właśnie na Orawie, gdzie tak wielkie było wtedy zaangażowanie ludzi, zwykłych górali w to, żeby tę niepodległość odzyskać. – Oczywiście, największą postacią był ks. Ferdynand Machay, który zresztą później był senatorem w II RP, ale tych bohaterów niepodległości było tutaj wielu

Fot. Piotr Kuczaj

(...). Dziękuję, że o nich pamiętacie. Dziękuję, że badacie państwo tamte dzieje także z pomocą Instytutu Pamięi Narodowej – powiedział Duda.

Na pomniku są umieszczone nazwiska zasłużonych dla Orawy i Polski bojowników o niepodległość, odznaczonych przez Prezydenta Ignacego Mościckiego Medalem Niepodległości. Pomnik ufundowany został przez Wójta Gminy Raba Wyżna. Jest wspólnym dziełem artysty rzeźbiarza Mariana Smreczaka i Kazimierza Wolskiego.

Po uroczystościach na placu prezydent udał się do Szkoły Podstawowej im. Marii i Lecha Kaczyńskich, gdzie dalej świętowano 100. rocznicę odzyskania niepodległości i powrotu wsi orawskich do Polski. Tam Andrzej Duda spotkał się z uczniami, rodzicami, nauczycielami, wysłuchał przygotowa-

Fot. Łukasz Sowiński

nego przez uczniów okolicznościowego programu artystycznego oraz pieśni legionowych w wykonaniu kapeli góralskiej Mała Armia Janosika. Wzruszającym momentem było uroczyste i spontaniczne wykonanie przez kapelę „100 lat” dla prezydenta. Wtedy też twórca Małej Armii Janosika Damian Pałasz wręczył Andrzejowi Dudzie kapelusz góralski i koszulkę z logo kapeli.

Podczas uroczystości Andrzej Duda wyraził wdzięczność dyrekcji szkoły i wójtowi gminy Raba Wyżna za to, że dzieci mogą uczyć się w tak dobrych warunkach.

Anna Piaskowy

FELIETON, czyli kilka refleksji nad...

Fot. P. Kurczaj

**Mała
ojczyzna,
wieś,
gmina,
ludzie...**

Sto lat - to jest takie mgnienie, mrugnięcie. Dzień za dniem, oj, jak to dawno było! 20 roku temu! 20 lat temu, kiedy stryk poszedł na nogach do Peštu, poszedł z nim Kuba, stryk się wrócił, a Kuba zakochał się w czerwonym winie i został. Ledwie powieka drgnie, a już minęło pół wieku. Mrugniesz, a już z dzisiaj zrobiło się sto lat...

W roku odzyskania niepodległości tata nasz miał 8 lat, a i jego bracia i siostry też pamiętali i wszyscy się cieszyli i wolne mieli w szkole, choć nie narzekali na Austrię. I śpiewali hymn jako swój, przetłumaczony na polski - „bo z Habsburgów babka była” - śpiewaliśmy - „z Harkabuza babka była” - bo jakoś Harkabuz był za góręczką, a Habsburgowie wielki i bogaty ród królewski czy cesarski gdzieś tam daleko, daleko. Uczyli się niemieckiego, języka okupanta i to się przydało. Mądrzy ludzie powiadali, ucz się języka zaborcy! Narzucanie języka okupant zawsze stosował, jednak ludzie potrafili po cichu nauczyć się tego, co trzeba. Wspominam tatowe słowa, bo przecież nie długo Niemcy nam wolność zabrali...

Ale wróćmy do wspomnień z pierwszych lat Polski, naszej ojczyzny. Różnie bywało bieda, zaniedbanie, ale szkoła była, kościół i dzielne rody dziedziców. Różnie w historii bywało, albo tylko jedni drugich postępowali - dziedzic to krwiopijca, rolnik uciemiężony, pańszczyźniany - w Rabie było inaczej. Pani dziedziczka Głowińska pomagała gospodyniom, opiekowała się chorymi, prowadziła pensjonat dla uczonych, literatów, ludzi znanych, zasłużonych i służących ojczyźnie. Wspomnienia taty i stryków fascynowały nas, mnie szczególnie, gdy opowiadał jak wszyscy uczestniczyli w uroczystości chrzcin syna państwa Głowińskich - Józefa. Ojcem chrzestnym był generał Józef Haller, który w Rabie przebywał często. Był spokrewniony z państwem dziedzicami, a nasi strykwowie bawili się z młodymi dziedzicami. Wprawdzie do szkoły uczęszczali do Rabki, a nasi do rabińskiej 4 klasówki, ale nie wynosili się ponad plebs, państwo dziedzice przyjaźni byli ludziom. Generał Józef Haller zakładał organizację Sokół, działał w harcerstwie, był znany, dlatego tata wspominał te chrzciny jako wielkie przedstawienie, jako uroczystość większą niż odpust, czy procesja kościelna. Żołnierze w błękitnych mundurach ustawili się w taki korytarz, na baczność, twarzami do siebie i szable skrzyżowali w górze. Tym szpalerem przeszli, idąc ode dwora do wielkich drzwi kościelnych, chrzestni, rodzice, rodzina, chrzestny ojciec Józef Haller i chrześniak w ładnym garniturku. Podobno siedł na własnych nóżkach, bo już był dość duży... tego nie pamiętam czy w opowieści tak było? Tak? Nie tak? Ale chrzest się odbył i życie potoczyło się jak to

życie, raz z górki, raz pod górę. Na pewno w gminie żyją wspomnienia i wielu ludzi o tym pamięta...

Niedługo cieszyli się spokojem, znów wojna i dziadkowie może nie do wojny, ale na foszpany musieli jechać tam, gdzie wyznaczono. Stryk Jasiek podczas takiego wyjazdu (trzeba było mieć konia, wóz, furaz i jechać na podwozy, gdzie kazali, czyli dowozić wojsku pasze dla koni, żywność dla żołnierzy, amunicję) natknął się na bitwę, tak się zdarzało, choć żołnierzem nie był - ranny został, stracił palec...

Gdy odgonili bolszewików, druga wojna światowa, jeszcze gorsza... Zanim to straszne nastąpiło, rodzice już mieli mnie. A moją chrzestną matką była pani nauczycielka Zofia Osika, siostra Stefana Osiki, piąsudczyka, żołnierza, legionisty. Mieszkaliśmy w różnych przyjaznych domach, zagrodach, na kumarach, jak to się wtedy nazywało...

Przez ten czas, króciutki jak mgnienie, jak już pisaliśmy jak mrugnięcie - ludzie we wsi orali, siali, żęli i kosili, paśli krowy i gęsi, sadzili i kopali grule, czyli ziemniaki. Zanosili modły do boga, śpiewali suplikacje, a „hiszpanka” grasowała, to taka straszna grypa, na którą zmarło wiele osób. Potem tyfus, wyzwolenie, no i potem przyszła demokracja demokratyczna i majątek państwa dziedziców upaństwowili, a w pałacu mieściło się biuro Stacji Ochrony Roślin. Pola były w miarę urodzajne, drzewa w lesie rosły, dziedzica nie było, pół dworskich nie zaniedbano, krowy dalej hodowano, oczywiście rasy czerwonej polskiej, a kto chciał mieć dobre potomstwo bydełka korzystał ze stacji unasienniania zwierząt.

Śnieg sypał, jodełki w lesie i laseczkach rosły, w adwencie śpiewaliśmy „spuście nam na ziemskie niwy, zbawcę, niebios obłoki ...” prosiliśmy o przebaczenie grzechów i chyłkiem, zmyłkiem wycinaliśmy jodełkę z pańskiego - teraz z państwowego lasu. Leśniczy i gajowy byli często ci sami i dobrze wiedzieli kto i gdzie, i ile tego wytnie, i gdzie opchnie. Byli tacy, którzy jodełek szanowali, bo ginęły nasze jodły karpackie, które pamiętały zaborców i początki wolności. My ścinaliśmy smreczki, a czasem sosenki.

Choinki, podłazniczki, organista z opłatkami, ozdoby choinkowe najpierw rękami ciotek wycinane i sklepane, potem już w sklepie kupowane i tak się toczyło, aż się przetoczyło. Piszę to, wspominam, wiele osób może to zrobić, wielu pamięta wiele, może każdy inaczej, wspomnienia przekazane zawsze są ciekawe, czy trochę hej czy ho, ho! Piszę to trochę dlatego, że przez te 100 lat zmieniło się na świecie tak bardzo, że ani przez tysiąc lat! Prąd za nas myśli, czuje, planuje, ustala wyznacza, przeznacza, kreuje, dokucza i dręczy. Komputer i telewizor, sztuczne choinki, prezenty, kolędy z istagraczegoś tam, kciuk do pisania na pytlorze przyušnicy, brak zainteresowania przyrodą, jeden koń na roli i żadnego szacunku do starszych.

Oczywiście, że to dla nas, dla ludzi, ludzie wymyślają, ulepszają i daj Panie Boże, żeby to na Twoją Chwałę i na pożytek, a nie na następną wojnę.

Najlepsze życzenia Świąteczne, najmilszych wspomnień z babciami i dziadkami, wspólnych serdecznych posiłków, opowieści, przypowieści, śpiewania kolęd nie tylko przy telewizorze. Żyjmy i cieszymy się wspomnieniami i chwilą!

**Serdeczne życzenia od Wandy Czubernatowej
od Kościelniaka z Raby Wyżnej. hej.**

TO CIEKAWE

100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości

– udział mieszkańców gminy Raba Wyżna w przywracaniu polskiej państwowości

Michał Pietrzak (ur. 1985 r.), historyk, absolwent Wydziału Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (2009) oraz Podyplomowych Studiów Prawa Międzynarodowego i Służby Zagranicznej na Uniwersytecie Warszawskim (2015). Od lutego do września 2010 r. pracownik Archiwum Nauki Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, od października 2010 r. pracownik Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie. Ponadto od 2015 r. specjalista w Centrum Operacyjnym Ministra Obrony Narodowej, następnie w Departamencie Kadr MON. Autor naukowego opracowania *Kronika Parafii Raba Wyżna, t. 1, 1835–1993* (Kraków–Raba Wyżna 2011).

Wojna trwała do roku 1918. W tym roku w październiku zostały wojska centralne zupełnie pobite, a dla nas Polaków

nastąpiła chwila najdonioślejsza, gdyż nastąpiło odbudowanie Polski – relacjonował w Kronice Parafii Raba Wyżna ówczesny proboszcz, ks. Adam Oczkowski. Sto lat po tym wydarzeniu, w przypadające obchody Narodowego Święta Niepodległości, należy przypomnieć o mieszkańcach naszej Gminy oraz ich wkładzie w odzyskanie wolnej Polski. Jakie były ich zmagania i rola w wydarzeniach, które zapoczątkowały wielkie zmiany na mapie politycznej Europy? Na to pytanie będę się starał odpowiedzieć w prezentowanym szkicu.

W Galicji, będącej jedną z wielu prowincji wielonarodowej monarchii habsburskiej, istniały warunki do tworzenia dogodnego zaplecza przyszłej walki zbrojnej. Sprzyjała temu, trwająca od lat sześćdziesiątych XIX wieku tzw. autonomia galicyjska, czego przejawem było uzyskanie przez Polaków uprawnień narodowych i politycznych.

Początek XX wieku to coraz bardziej obecna myśl o podjęciu walki zbrojnej. Służyć temu miały różnego rodzaju organizacje paramilitarne, takie jak Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” czy Związki Strzeleckie. Na terenie Podhala natomiast istotną rolę odegrały Drużyny Podhalańskie.

30 marca 1913 roku, kiedy do Raby Wyżnej przybyli delegaci Prezydium Komitetu Wykonawczego II Zjazdu Podhalań, podjęto decyzję o powstaniu oddziału Drużyn Podhalańskich dla miejscowości Bielanka, Raba, Rokiciny oraz Sieniawa. 20 kwietnia na pierwszym walnym zgromadzeniu, którego przewodniczącym został ks. proboszcz Adam Oczkowski, a sekretarzem kierownik rabskiej szkoły Jan Bujas, dokonano wyboru władz wydziału. W jego skład weszli: prezes – Franciszek Boroń (kierownik szkoły w Sieniawie), wiceprezes – ks. Wojciech Luraniec, ówczesny wikariusz, skarbnik – Franciszek Działek, gospodarz – ks. Adam Oczkowski, sekretarz – Jan Bujas. Do Komisji Rewizyjnej należeli: Szymon Gracz (Rokiciny), pochodzący ze Sieniawy

Mapa Galicji i Lodomerii z 1897 r., źródło: Rand, McNally & Company's, Indexed atlas of the world, map of Austria-Hungary, Chicago 1897.

Michał Węglarczyk oraz Franciszek Żądło. Jędrzej Szewczyk, Józef Pietrzak i Mikołaj Gracz stanowili Sąd Koleżeński. Naczelnikiem wybrano Gustawa Cyratkiewicza, a instruktorami zostali Jędrzej Rapacz, Michał Chrobak wraz z zastępcami, którymi wybrano Sebastiana Kuczaja i Wincentego Dobka.

Uroczystość utworzenia Drużyn Podhalańskich na rynku w Nowym Targu, źródło: B. Kowalik, *Nowy Targ 1876–1918. Pół wieku, które zmieniło oblicze miasta*, Nowy Targ 2006, s. 268.

Już 4 maja 1913 roku przedstawiciele oddziału Drużyn Podhalańskich w Rabie Wyżnej uczestniczyli w obchodach rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja na Rynku w Nowym Targu. Była to doskonała okazja do zmanifestowania patriotyzmu i rozbudzenia świadomości narodowej.

Bieżące wydarzenia miały natomiast pokazać, iż konflikt jest nieunikniony i niedługo trzeba będzie stanąć do walki.

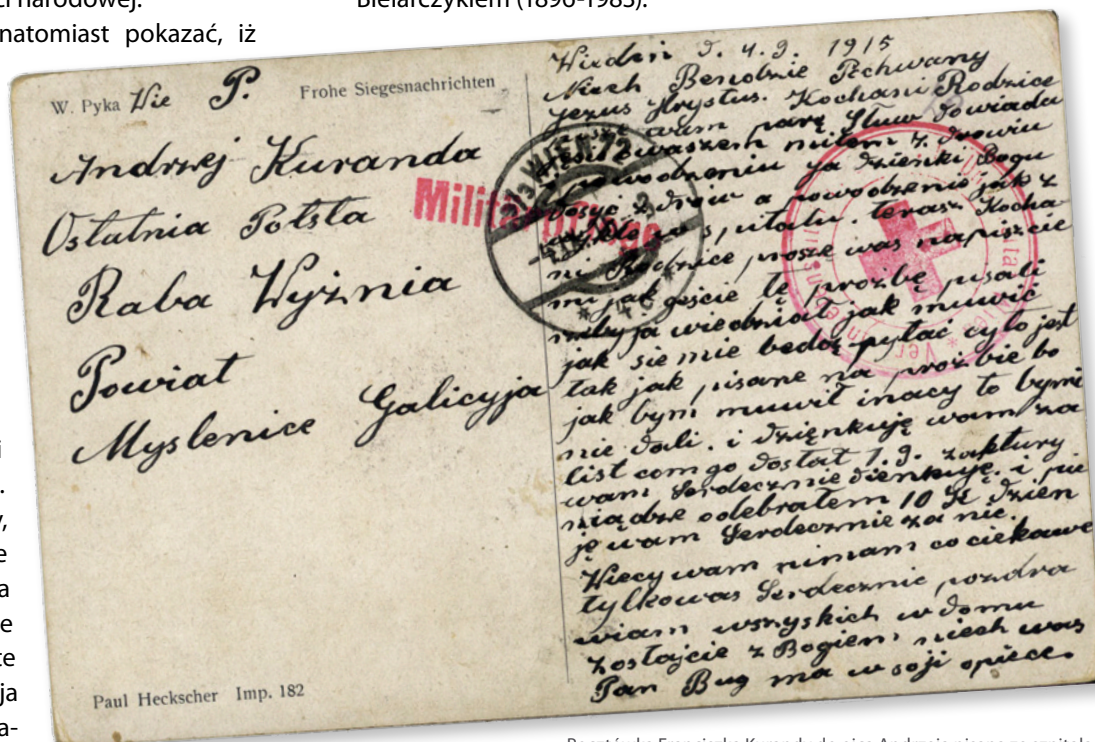
28 lipca 1914 roku cesarz niemiecki i król węgierski Franciszek Józef I wypowiedział wojnę Serbii. Pretekstem ku temu było zabójstwo w czerwcu w Sarajewie austriackiego następcy tronu Franciszka Ferdynanda. Lokalny konflikt w ciągu niespełna dwóch tygodni osiągnął zasięg europejski. Naprzeciw siebie stanęły Niemcy, Austro-Węgry i Włochy skupione w Trójpřzymierzu oraz Wielka Brytania, Francja i Rosja związane Trójpřporozumieniem – entente cordiale. W tym samym roku Rosja zarządziła częściową mobilizację skierowaną przeciwko naddunajskiej monarchii. 1 sierpnia Niemcy wypowiedziały wojnę Rosji, a 3 sierpnia Francji. Dzień później Wielka Brytania uznała się za pozostającą w stanie konfliktu zbrojnego z Niemcami. 6 sierpnia przeciwko Rosji wystąpiły Austro-Węgry. Wielka Wojna – jak ją nazwali ówczesi – stała się faktem.

Wszyscy zdrowi i sprawni mężczyźni, byli zobowiązani niezwłocznie zgłosić się do przydzielonych im okręgów wojskowych i wyruszyć na front. Z samej tylko Sieniawy, jak

podał badacz dziejów tej miejscowości Jan Wójcik, na wojnę wymaszerowało 92 mężczyzn. Walczyli w armii austriackiej na różnych frontach. Wśród nich był nauczyciel i kierownik miejscowej szkoły, wspomniany wcześniej, Franciszek Boroń.

Piekarz Sebastian Kuczaj (1881–1934) z Raby Wyżnej wstąpił w szeregi 80. pułku piechoty armii austriackiej (niem. Galizisches Infanterieregiment Nr. 80), walczył między innymi na froncie włoskim, gdzie został ranny. Po operacji i kilkunastomiesięcznym pobycie w szpitalu został przeniesiony do Krakowa. W roku 1933 został odznaczony Medalem Niepodległości.

Młody, dziewiętnastoletni wówczas Franciszek Kuranda z Zagrody sam zgłosił się 16 września 1914 roku do okręgu wojskowego w Wadowicach i przydzielony został do 56. pułku piechoty (niem. Galizisches Infanterieregiment Nr. 56). Walczył głównie na froncie wschodnim i wziął udział w bitwie pod Gorlicami w maju 1915 roku, gdzie armia niemiecka i austro-węgierska gen. Augusta von Mackensena przełamały opór wojsk carskich i nie dopuściły do opanowania przez nie całej Galicji. W trakcie bitwy Kuranda został postrzelony w nogę i musiał przejść rekonwalescencję w szpitalu Uniwersytetu Wiedeńskiego. Do końca życia (zm. 19 grudnia 1974 roku) poruszał się kulejąc. W 1933 roku został odznaczony Krzyżem Niepodległości. W tym samym 56. regimencie armii austriackiej walczył wspólnie z pochodzącym z Raby Wyżnej Bolesławem Trybułą (1892–1969) oraz Franciszkiem Bielarczykiem (1896–1983).

Pocztówka Franciszka Kurandy do ojca Andrzeja pisana ze szpitala Uniwersytetu Wiedeńskiego, Wiedeń 4 września 1915 r., ze zbiorów prywatnych autora

Co ciekawe, w wyżej wspomnianym 56. pułku piechoty, a dokładnie w 5. kompanii, od 1900 roku służył również Karol Wojtyła senior, ojciec Świętego Jana Pawła II. Pułk ten tradycjami sięgał XVII wieku, należał do Okręgu I Korpusu armii austro-węgierskiej, obejmującego swym zasięgiem Galicję Zachodnią z Krakowem, Śląsk Cieszyński i część Moraw. Rekrutował żołnierzy z powiatów Żywiec, Oświęcim oraz

Franciszek Kuranda w mundurze armii austro-węgierskiej,
ze zbiorów prywatnych autora

Bolesław Trybuła w mundurze armii austro-węgierskiej,
ze zbiorów rodzinnych Andrzeja Paka

Wadowice, do którego wówczas należała Raba Wyżna.

Jesienią 1918 roku zakończyła się I wojna światowa. Upadło państwo Habsburgów, do którego tyle lat należeli mieszkańcy Raby Wyżnej i okolic. Bardzo szybko zaczęły tworzyć się pierwsze ośrodki władzy politycznej, wśród których na naszym terenie Polska Komisja Likwidacyjna zajmuje naczelne miejsce. Była ona pierwszą na ziemiach polskich suwerenną władzą narodową. Za swój cel przyjęła zorganizowanie polskiej administracji w Galicji, która miała zastąpić austriacki aparat władzy.

Warto w tym miejscu przywołać postać Józefa Gondka, w latach 1926–1949 kierownika szkoły w Rabe Wyżnej, wcześniej kancelisty w armii austriackiej. Urodził się on 1 lipca 1889 roku w Mikuszowicach w powiecie bocheńskim. Po ukończeniu szkoły podstawowej w rodzinnej miejscowości podjął dalszą naukę w Gimnazjum św. Jacka w Krakowie. Następnie w latach 1910–1914 studiował na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. W czasie I wojny światowej służył w armii austriackiej w stopniu sierżanta. Należał ponadto do grupy konspiracyjnej polskich żołnierzy w Krakowie pod wodzą por. Antoniego Stawarza. W październiku 1918 roku, będąc kancelistą w austriackiej jednostce wojskowej, przekazał jej dokumentację nowoutworzonej Polskiej Komisji Likwidacyjnej. Po odzyskaniu niepodległości został kierownikiem placówki oświatowej w Rabe Wyżnej. Za swoje zasługi uhonorowany został Medalem Niepodległości. Podczas II wojny światowej był dwukrotnie

przenoszony przez okupacyjne władze niemieckie w inne miejsca pracy najpierw do Hałuszowej koło Krościenka, następnie do Bukowiny Tatrzańskiej. Jego obowiązki przejął Stanisław Sadkowski. Po przejściu na emeryturę zamieszkał w Rabe Wyżnej, gdzie zmarł 6 października 1974 roku. Został pochowany na cmentarzu parafialnym, nieopodal kaplicy cmentarnej.

Wraz z odradzającym się krajem podjęto próby formowania polskich jednostek wojskowych. Wybitne miejsce w tym względzie zajmują Legiony Polskie, tworzone od sierpnia 1914 r. na terenie Galicji. Skupiły one działające już organizacje paramilitarne, m.in. oddziały Związku Strzeleckiego, Polskie Drużyny Strzeleckie, a także sekcje Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. Ostatecznie Legiony uformowały się w trzy brygady: I Brygada pod dowództwem Józefa Piłsudskiego (1914–1916), II Brygada, którą w okresie 1916–1918 dowodził płk Józef Haller oraz III Brygada, której jednym z dowódców był gen. Stanisław Szeptycki.

Podczas prowadzonych przez autora prac naukowo-badawczych dotyczących dziejów gminy Raba Wyżna, zgromadzono bazę źródłową pozwalającą na przedstawienie wojennych losów mieszkańców Raby Wyżnej, Sieniawy oraz Skawy walczących w szeregach Legionów Polskich.

Jan Kował, s. Kacpra i Marianny z d. Bochnak, ur. 30 grudnia 1896 roku w Rabe Wyżnej. Walczył w 2. pułku ułanów. W roku 1934 został odznaczony Krzyżem Niepodległości.

Teofil Kurańda, s. Stanisława i Anny z d. Jąkała, ur. 29

września 1894 roku zm. 18 lipca 1980 roku. Służbę w 1. pułku artylerii odbywał w okresie od 4 sierpnia 1914 roku do 8 lutego 1918 roku w stopniu szeregowego, następnie bombardiera. Od 17 grudnia 1935 roku był członkiem zwyczajnym Związku Legionistów Polskich, Oddział w Nowym Targu. Odznaczony Krzyżem Niepodległości w 1933 roku.

Jan Kanty Wojdyła, syn Wojciecha i Antoniny z d. Moskał, ur. 20 listopada 1895 roku w Rabie Wyżnej. Zmarł 22 kwietnia 1969 roku. W Legionach Polskich walczył od dnia 4 listopada 1914 roku w 2. pułku ułanów, następnie w Oddziale Sztabowym Komendy Legionów Polskich. W 1918 roku służył w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie. Odznaczony Krzyżem Niepodległości w roku 1934 roku.

Wojciech Ziomba, s. Józefa i Rozalii z d. Możdżeń, ur. 24 października 1895 roku w Rabie Wyżnej. Zmarł 12 maja 1954 roku. Walczył w 2. pułku ułanów. Odznaczony Krzyżem Niepodległości w 1937 roku.

Andrzej Pałasz, ur. w 1900 roku w Sieniawie, s. Marii. Dnia 12 stycznia 1918 roku wstąpił do Polskiego Korpusu Posiłkowego (kadra Bolechów). Został internowany w Szeklence na Węgrzech.

Wojciech Siemaszko, urodził się 6 sierpnia 1897 roku w Sieniawie w powiecie nowotarskim jako jedno z trojga dzieci przedwojennych aktorów teatralnych Antoniego Siemaszki i Wandy z Sierpińskich. Początkowo służył jako plutonowy w 1. Pułku Ułanów Legionów Polskich, następnie po zakończeniu wojny w 2. Pułku Ułanów Grochowskich im. gen. Józefa Dwernickiego. Poległ jako podporucznik tego pułku w dniu 12 października 1920 roku pod Korosteniem na Ukrainie w czasie wojny polsko-bolszewickiej. Za czyny męstwa, wykazane podczas walk w latach 1918–1920 wraz z sześćdziesięcioma ułanami z grochowskiego pułku został odznaczony Krzyżem Srebrnym

Orderu Virtuti Militari. Krzyż Srebrny (V klasy) według ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o ustanowieniu Orderu W o j e n n e g o „Virtuti Militari” mógł otrzymać oficer, podoficer lub szeregowy za czyny wybitnego męstwa, połączonego z narażeniem życia. Ponadto w 1931 roku Siemaszko pośmiertnie otrzymał

Józef Gondek jako kancelista w armii austro-węgierskiej (lewo), oraz w Wojsku Polskim (prawo), źródło: J. Kuczaj, *Rabianie w walce o suwerenność Polski*, Zeszyt II, Calgary 1998, s. 11.

Krzyż Niepodległości.

Robert Hartwich – z zawodu złotnik – urodzony w 1888 roku w Sieniawie w powiecie nowotarskim, s. Franciszka. Służył w 8. kompanii 6. pułku piechoty Legionów. Poległ pod Kuklami 25 października 1915 roku.

Ponadto udało się ustalić, iż ze Sieniawy w formacji Legionów Polskich walczyli Władysław Ligarski oraz Józef Pietrzak.

Franciszek Urbańczyk, ur. 22 lutego 1894 roku w Skawie, syn. Stanisława i Anny. Przed wojną członek Drużyn Bartoszewych. Od dnia 16 sierpnia 1914 roku służył w 1. kompanii 2. pułku piechoty Legionów. W lipcu 1916 r. kontuzjowany i wzięty do niewoli rosyjskiej, skąd powrócił 25 stycznia 1918 roku. Przydzielony został do 1. kompanii uzupełniającej Polskiego Korpusu Posiłkowego w Bolechowie. Internowany w Talaborfalva (obecne Terebła na Rusi Zakarpackiej, Ukraina), a następnie wysłany na front włoski, gdzie dostał się do niewoli. Dnia 1 stycznia 1919 roku wstąpił do 4. pułku piechoty im. Francesco Nullo. Odznaczony Krzyżem Niepodległości w 1932 roku.

Udział mieszkańców gminy Raba Wyżna narodowości żydowskiej w Legionach Polskich to niezwykle interesują-

Legitymacja Związku Legionistów Polskich Teofila Kurańdy z Raby Wyżnej, 11 IX 1935 r., ze zbiorów rodzinnych Jana Kurańdy

Obchody 100. ROCZNICY ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI przez Polskę na terenie gminy Raba Wyżna

Krzyż Niepodległości, źródło: <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/krzyz-niepodleglosci/42809,Krzyz-Niepodleglosci-i-Medal-Niepodleglosci.html> [data: 23.05.2018 r.].

cy aspekt historii naszego regionu. Prowadzona kwerenda archiwalna wykazała, iż w omawianym okresie dwie osoby pochodzące z terenów obecnej gminy Raba Wyżna zasiliły szeregi odznaczającej się armii pod wodzą przyszłego Marszałka Polski.

Bernard Silberstein, ps. „Mauser”, z zawodu zegarmistrz. Urodził się 16 marca 1894 roku w Rabie Wyżnej jako syn Izaaka i Reginy z domu Silberstein. Przed wybuchem I wojny światowej należał do Polowych Drużyn „Sokoła” w Dobczycach. Dnia 5 sierpnia 1914 roku wyruszył pieszo wraz ze swoją drużyną do Krakowa, aby dołączyć do formujących się Legionów. Po odbyciu szkolenia przydzielony został do 1. kompanii 1. pułku piechoty I Brygady, następnie wysłany na front w dniu 16 sierpnia. Został ciężko ranny w bitwie pod Laskami 23 października 1914 roku. Do końca 1915 roku przebywał w szpitalu, po czym uznano go za niezdolnego do służby i zwolniono z Legionów. W okresie wojny polsko-bolszewickiej, mimo ponownego stwierdzenia niezdolności do służby, ochotniczo zgłosił się do Wojska Polskiego. Mianowany starszym sierżantem, przydzielony został na stanowisko instruktora 1. pułku artylerii górskiej w Nowym Targu. Zdemobilizowany w listopadzie 1920 roku w stopniu starszego ogniomistrza. Mieszkał i pracował jako zegarmistrz w Rajczy koło Żywca, należąc do Związku Legionistów Polskich. W 1932 roku odznaczony Krzyżem Niepodległości i odznaką 1. pułku piechoty. Dalsze losy nieznane. Najprawdopodobniej zamordowany przez Niemców w czasie II wojny światowej.

Salomon Lasch urodził się 30 sierpnia lub 29 września 1894 roku w Sieniawie, w powiecie nowotarskim. Syn Jakuba i Rozalii z domu Fröhlich. Po ukończeniu niższej szkoły handlowej w Wadowicach, pracował jako handlarz towarami. Należał do Drużyn Podhalańskich. Dnia 4 września 1914 roku wstąpił do Legionów Polskich, był żołnierzem 3. szwadronu kawalerii, włączonego później do 2. pułku. Przeszedł cały szlak bojowy pułku, od kampanii karpackiej do wołyńskiej. Po kryzysie przysięgowym służył w Polskim Korpusie Posiłkowym. W czasie przejścia przez Rarańczę wzięty do niewoli. Internowany przez władze austriackie w Húsz (obecnie Ukraina), został

wysłany na front włoski. Od 27 listopada 1918 roku służył w Wojsku Polskim, najpierw w 2. pułku szwoleżerów, następnie w 5. pułku strzelców konnych. Był ranny w walkach z Ukraińcami i bolszewikami. Po za-

kończeniu wojny służył w 2. pułku szwoleżerów w stopniu wachmistrza. Zmarł 19 kwietnia 1922 roku. Pośmiertnie odznaczony Krzyżem Niepodległości.

W II Rzeczypospolitej władze państwowe wystąpiły z inicjatywą uhonorowania osób walczących o niepodległość państwa polskiego. W tym celu ustanowiono specjalne odznaczenia – Krzyż i Medal Niepodległości, które przyjęto specjalnym rozporządzeniem Prezydenta RP Ignacego Mościckiego z dnia 29 października 1930 roku, w celu odznaczenia osób, które zasłużyły się czynnie dla niepodległości Polski w okresie przed wojną światową lub podczas jej trwania oraz w okresie walk orężnych polskich w latach 1918–1921, z wyjątkiem wojny polsko-rosyjskiej na obszarze Polski. Krzyż i Medal Niepodległości miały charakter odznaczenia wojskowego. W okresie od 1930 do 1938 roku nadano Krzyż i Medal Niepodległości z Mieczami 1817 osobom, w tym 323 razy pośmiertnie, Krzyż Niepodległości 35 271 osobom, w tym 7917 razy pośmiertnie, natomiast Medal Niepodległości odebrało 51 655 osób, w tym 3019 razy pośmiertnie. Warto przypomnieć, iż w starszeństwie polskich orderów i odznaczeń, Krzyż Niepodległości zajmował miejsce przed Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (IV klasy), a Medal Niepodległości przed Srebrnym Krzyżem Zasługi.

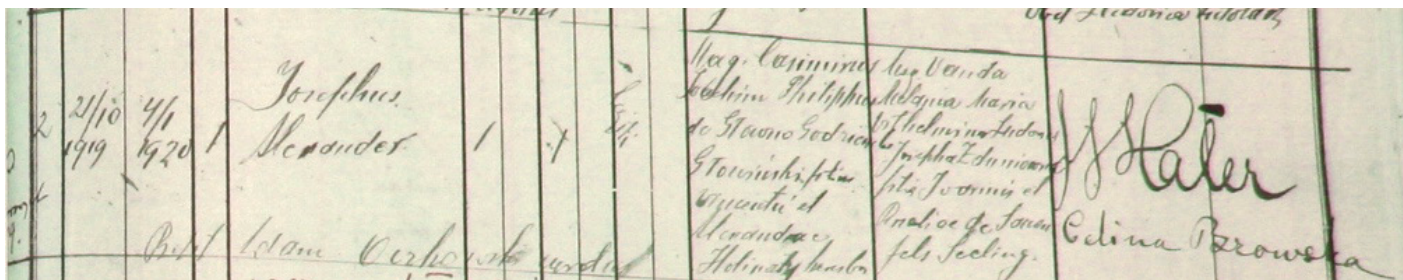
Z terenu obecnej gminy Raba Wyżna, jak wspomniano powyżej, Krzyżem Niepodległości zostali uhonorowani z Raby Wyżnej: Jan Kowal, Franciszek Kuranda, Teofil Kurańda, Bernard Silberstein, Jan Kanty Wojdyła oraz Wojciech Ziemia. Natomiast Sebastian Kuczaj oraz Józef Gondek otrzymali Medal Niepodległości. Z Sieniawy pośmiertnie odznaczono Krzyżem Niepodległości Wojciecha Siemaszkę oraz Salomona Lascha, natomiast ze Skawy odznaczenie to otrzymał Franciszek Urbańczyk. Jednocześnie za zasługi w pracy zawodowej i społecznej Franciszek Boroń został odznaczony w 1932 roku Medalem Niepodległości – był on wówczas kierownikiem szkoły powszechnej w Krynicy-Zdroju.

Ponadto Medalem Niepodległości za zasługi na rzecz patriotycznego uświadamiania mieszkańców oraz aktywności w ramach akcji plebiscytowej na Orawie odznaczono z Harkabuza Józefa Możdżenia (1870–1950) natomiast z Podsarnia uhonorowano Emeryka Wendelina Kapuściaka pseud. „Macias” (1878–1941), Pawła Siarkę (1900–1974) oraz Franciszka Olesiaka (1897–1971).

Opisując dzieje naszej Gminy warto również przywołać postać gen. Józefa Hallera, którego życiorys mogliśmy poznać dzięki ustanowieniu przez Senat RP roku 2017 jego imieniem. Ten zasłużony dla niepodległej Polski żołnierz i polityk wielokrotnie odwiedzał Rabę Wyżną i jej okolice. Twórca Błękitnej Armii był bowiem spowinowacony z Różą Zduniową (1871–1957), właścicielką wsi. Jego żona, Aleksandra z domu Sala oraz Pani Dziedziczka były prawnuczkami Macieja Riegera (1770–1865) pochodzącego ze znanej krakowskiej rodziny kupieckiej. Kontakty te były na tyle bliskie, iż dnia 4 stycznia 1920 roku generał został ojcem chrzestnym drugiego z kolei wnuka Róży Zduń – Józefa Głowińskiego, syna Wandy i Kazimierza Głowińskich. Chrztu Świętego udzielił ks. proboszcz Adam Oczkowski w kościele parafialnym w Rabie Wyżnej.

Paweł Siarka z Medalem Niepodległości, źródło: www.polskaorawa.pl/pawel-siarka/ [data: 1 XII 2018 r.]

Podpis gen. Józefa Hallera w Księdze chrztów parafii Raba Wyżna, fot. Michał Pietrzak.

Powrót na mapę Europy Państwa Polskiego w listopadzie 1918 roku był wynikiem zarówno niezwykle pomyślnej dla sprawy polskiej koniunktury międzynarodowej, jak też efektem dążeń Polaków pozostających przez ponad sto lat pod panowaniem trzech zaborców. Dążenia ich miały silne oparcie przede wszystkim w tradycji polskiej państwowości i poszanowaniu idei wolnościowych. „[...] Pan Bóg miał nas w swojej opiece i mieliśmy też wielkie szczęście, że trafiliśmy wtedy na czas, w którym mieliśmy takich żołnierzy, takie społeczeństwo i takich przywódców. Ludzi, którzy byli nie tylko niezwykle odważni i inteligentni, zdolni – jak

Ojcowie Niepodległości: Marszałek Józef Piłsudski, Ignacy Jan Paderewski, Roman Dmowski, Wincenty Witos i inni – ale że umieli być razem, umieli stanąć razem w tym najważniejszym celu: żeby odzyskać Polskę, po prostu żeby była” – powiedział Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej podczas uroczystości 11 Listopada 2018 r. na Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie. W tym procesie mieli także swój udział mieszkańcy naszej Gminy. Naszym moralnym obowiązkiem jest pamiętać o ich bohaterskiej postawie.

Michał Pietrzak

Schyłek zaborów i odzyskanie niepodległości w Rabie Wyżnej

Początek XX w. przyniósł światu pożogę. W miesiąc po zamachu na arcyksięcia Franciszka Ferdynanda i jego żonę w Sarajewie Austro-Węgry 28.07.1914 r. wypowiedziały wojnę Serbii, i w ciągu tygodnia cała Europa stanęła w ogniu. Zaczęła się I Wojna Światowa, która miała przynieść Polsce niepodległość. Jak zdarzenia na arenie światowej odbiły się na naszej małej ojczyźnie?

W Rabie życie toczyło się w miarę spokojnie, choć dało się odczuć echa wojny. Przez cztery lata niemal zamarło życie szkoły – młodzież poszła do wojska i dzieci były potrzebne na gospodarce. Do Legionów z Raby stawilo się 10 osób, w tym jeden Żyd. Dwór oddał wojsku 3 konie. Zaczęły się kwatunki. Jednego wieczora przybyły do Raby aż dwa bataliony Niemców. Dziedziczka zakwaterowała ich w starym dworze, dla oficerów znalazły się pokoje w nowym pałacyku. Niemcy byli zaskoczeni, że w „Barenland” (jak zwali Galicję) może być tak dobrze zagospodarowany majątek. Wanda Zduniówna z pomocą nauczycielek zorganizowała dziewczęta ze wsi i we dworze zaczęło się szycie bielizny dla polskich żołnierzy oraz ubranek dla dzieci. Kobiety w trakcie pracy śpiewały patriotyczne pieśni lub słuchały czytanych na głos książek. Proboszcz częstował Prusaków kawą z mlekiem, a wójt rozchorował się, bo całą noc chodził szukając koni na podwozy. W 1916 r. zarekwirowano dzwony. W 1917 r. leśniczy Józef Rapacz wyszedł w lasach nad Jamnem obcych – prawdopodobnie dezertów rumuńskich. Chłopi wraz z żandarmerią z Chabówki urządzili obławę – udało się złapać trójkę obcych (druga trójka uciekła) i zająć świetnie zaopatrzoną „melinę” w lesie. Problem dezercji dotyczył nie tylko obcych. Jeden z Rabian nie wrócił z przepustki i 11.09.1917 r. zjawiła się po

niego żandarmeria. Zginął podczas próby ucieczki osierocając trójkę dzieci.

Materiałną pozostałością po działaniach wojennych są okopy znajdujące się niemal w centrum wsi – tuż nad gimnazjum – dziś już słabo widoczne. Ciągnęły się one na linii: Nowy Sącz, Limanowa, Rabka, Raba Wyżna, Bielanka – i dalej w kierunku Węgier. Zaczęto je kopać 20.01.1915 r. – w pracach musieli uczestniczyć mieszkańcy wszystkich okolicznych wsi.

Pomimo wojny Raba usiłowała żyć normalnie. W grudniu 1915 r. i w styczniu 1916 dzieci wystawiły w sali starego dworu jasełka Betleem Polskie, odbyła się również loteria. Dochód przeznaczono dla osób poszkodowanych przez wojnę. W lutym 1916 r. Krakowskie Towarzystwo Oświaty Ludowej założyło w Rabie bezpłatną czytelną, w tym samym roku powstało Koło Gospodyń Wiejskich, którego pierwszą prezeską została Wanda Zduniówna. W 1917 r. odbył się tu sześciotygodniowy kurs hafciarski – 15 dziewcząt uczyło się trudnej sztuki haftu Richelieu od nauczycielki ze słynnej na południu Polski szkoły z Makowa Podhalańskiego – pani A. Krafiatówny. Kurs zakończyła wystawa prac. Nadal aktywnie działało Koło Rolnicze. Dnia 5.04.1915 r. Kasa Stefczyka udzieliła jej członkom pożyczki na kwotę 10000 koron – na zakup domu (później użyczonęgo szkole).

Wojna nie przeszkodziła w cieszeniu się życiem. Dnia 20.01.1917 r. odbył się huczny ślub Wandy Zduniówny i Kazimierza Głowińskiego – starosty nowotarskiego. Młodą towarzyszyła banderia konna z góralami w strojach ludowych, miejscowa kapela, rozlegały się strzały z moździerzy. Wieś manifestowała swoje przywiązanie do dworu.

Niedogodności wojny nie zburzyły normalnego rytmu

życia wsi. Raba w spokoju doczekała odzyskania niepodległości.

Po zakończeniu wojny dnia 16.10.1918 r. cesarz austriacki Karol I proklamował przekształcenie monarchii w związki niezależnych państw i dnia 28.10.1918 r. w Krakowie powstała Polska Komisja Likwidacyjna, zaś 11.11.1918 r. Rada Regencyjna w odpowiedzi na żądanie narodu podporządkowała się Piłsudskiemu i dekretem oddała mu naczelne dowództwo nad tworzącym się wojskiem. Przyjmujemy, że tego dnia zaczęła się niepodległość.

W Nowym Targu już 15.02.1918 r. powstał Miejski Komitet Narodowy pod przewodnictwem Józefa Rajskiego – „dla samoobrony narodowej i protestu przeciw gwałtom na naszym narodzie popełnianym”, a nieco później – 10.10.1918 r., na posiedzeniu nowotarskiej Rady Powiatu powołano Powiatową Organizację Narodową z członków Komitetu, Rady Powiatowej i osób z Podhala.

Kazimierz Głowinski musiał złożyć ślubowanie na wierność Polsce i został Tymczasowym Kierownikiem Administracji Politycznej. Róża Zduniowa została zaproszona do organizacji Parafialnego Komitetu Narodowego. Na zebraniu wiejskim

na początku listopada (kartka pocztowa informująca o nim była datowana na 04.11.1918 r.) powołano Komitet Parafialny, w którym znaleźli się m.in. Róża Zduniowa, ksiądz Oczkowski, Jan Bujas (kierownik szkoły). Na zebraniu uchwalono podatek mostowy i rezolucję wzywającą Komitet Powiatowy o przyłączenie Spiszu i Orawy do Polski.

Powoli organizowała się państwowość. W dniu 17.05.1921 r. rozpoczęto reformę administracyjną kraju – zostało rozwiązane Namiestnictwo Lwowskie, a w jego miejsce powołano 1.09.1921 r. cztery województwa: Krakowskie, Lwowskie, Tarnopolskie i Stanisławowskie. Raba weszła do Województwa Krakowskiego, trwały jednak spory, w jakim powiecie powinna się znaleźć. Raba domagała się wyłączenia z powiatu myślenickiego, w którym znajdowała się podczas zaborów i włączenia do powiatu nowotarskiego z którym miała lepszą komunikację i głębsze związki historyczne i etniczne – ostatecznie z dniem 1.01.1922 r. stało się zadość naszym staraniom.

Dla Raby zaczął się okres intensywnego rozwoju gospodarczo-kulturalnego – o czym będzie w kolejnym artykule.

Joanna Słodyczka

Z URZĘDU

Fot. Gabriela Stachura

Pierwsza sesja po wyborach

Na zdjęciu: Wójt oraz Rada Gminy Raba Wyżna w kadencji 2018-2023

Od lewej: Edward Sobczak, Adam Gracz, Adam Sawina, Andrzej Sularz, Tadeusz Chlebek, Jadwiga Pyka, Aleksandra Antolak-Rust, Robert Wodziak, Alicja Targosz, Grzegorz Parzygnat, Sylwia Krauzowicz, wójt Andrzej Dziwisz, Zofia Kadłubek, Anna Grapa, Paweł Wojdyła, Grzegorz Żądło

22 listopada odbyła się uroczysta, pierwsza sesja Rady Gminy Raba Wyżna, podczas której ślubowania złożyli nowi radni oraz wybrani na kolejną kadencję wójt Andrzej Dziwisz.

Przewodniczącą Gminnej Komisji Wyborczej w gminie Raba Wyżna Stanisława Dziwisz-Franczak wrę-

czyła radnym i wójtowi zaświadczenie o wyborze na stanowiska. Następnie nowo wybrani radni oraz wójt złożyli ślubowanie.

Wójt w swoim przemówieniu podziękował za powierzone mu zaufanie i zapewnił, że będzie kontynuował wyznaczony kierunek rozwoju gminy, a w

tym zakresie - podkreślił - liczy na dobrą współpracę z Radą Gminy, kierownikami jednostek, sołtysami oraz pracownikami Gminy Raba Wyżna.

Przewodniczącym Rady Gminy został Robert Wodziak, natomiast wiceprzewodniczącymi Aleksandra Antolak-Rust i Tadeusz Chlebek.

AnPi

Modernizacja remizy OSP w Rokicinach Podhalańskich

Gmina Raba Wyżna zrealizowała zadanie pn.: **„Modernizacja remizy OSP w Rokicinach Podhalańskich”**. Projekt współfinansowany ze środków Województwa Małopolskiego przyznanych przez Sejmik Województwa Małopolskiego w ramach konkursu „Małopolskie Remizy 2018”. Całkowita wartość zadania: **158 942,59 zł**, w tym dofinansowanie z budżetu Województwa Małopolskiego: **41 560,00 zł**.

Referat Inwestycji i Rozwoju Gminy Raba Wyżna

Przebudowa drogi gminnej w Skawie

Gmina Raba Wyżna zrealizowała zadanie pod nazwą: **„Przebudowa drogi gminnej nr 364385K Linkworówka – Koskówka w miejscowości Skawa w km 0+020 – 0+790”** dofinansowane w ramach: „Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019”. Całkowita wartość zadania: **947 817,69 zł**, w tym dofinansowanie: **322 883,00 zł**.

Referat Inwestycji i Rozwoju Gminy Raba Wyżna

Rządowe wsparcie dla inwestycji

Gmina Raba Wyżna zrealizowała zadanie pn.: **„Remont ciągu dróg gminnych: nr 364022K Koło ZHZ (Zakład Hodowli Zarodowej) w km 0+000 – 0+475; nr 364041K Pałaszówka w km 0+485 – 0+728 w miejscowości Raba Wyżna”**.

W/w zadanie zostało dofinansowane w ramach Rządowego Programu na rzecz Rozwoju oraz konkurencyjności Regionów poprzez Wsparcie Lokalnej Infrastruktury Drogowej.

Całkowita wartość zadania: **565 267,82 zł**, w tym dofinansowanie: **394 424,00 zł**.

Referat Inwestycji i Rozwoju Gminy Raba Wyżna

WYKAZ UCHWAŁ PODJĘTYCH PRZEZ RADĘ GMINY RABA WYŻNA

Data	Nr	Tytuł
2018-10-16	XLIX/392/2018	Zmiany w budżecie na 2018 rok.
2018-10-16	XLIX393/2018	Zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Raba Wyżna.
2018-10-16	XLIX394/2018	Ustalenie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia udzielających schronienia osobom tego pozbawionym, które ostatnie stałe miejsce zameldowania posiadały na terenie Gminy Raba Wyżna.
2018-10-16	XLIX395/2018	Zmiana granic wsi i sołectw Raba Wyżna i Bielanka w Gminie Raba Wyżna.
2018-10-16	XLIX396/2018	Uchwalenie Roczego Programu Współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2019 rok.
2018-10-16	XLIX397/2018	Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków
2018-11-22	I/1/2018	Wybór Przewodniczącego Rady Gminy Raba Wyżna
2018-11-22	I/2/2018	Wybór Wiceprzewodniczących Rady Gminy Raba Wyżna
2018-11-22	I/3/2018	Powołanie Komisji Rewizyjnej, Komisji Skarg, Wniosków i Petycji oraz stałych komisji Rady Gminy, ustalenia liczby ich członków, składów osobowych i zakresu działania
2018-11-22	I/4/2018	Ustalenie wynagrodzenia Wójta Gminy Raba Wyżna
2018-11-22	I/5/2018	Zmiany w budżecie na 2018 rok

Pełna treść uchwał dostępna jest na stronie: www.rabawyzna.pl, zakładka: samorząd lokalny/prawo

OGŁOSZENIA I KOMUNIKATY

W SPRAWIE SKARG I WNIOSEKÓW PRZYJMUJĄ:

Wójt Gminy Raba Wyżna poniedziałki w godzinach
14.00–17.00

Sekretarz Gminy Raba Wyżna codziennie
w godzinach urzędowania 7.45–15.45
Przewodniczący Rady Gminy Raba Wyżna poniedziałki
w godzinach 15.00–17.00 – pokój nr 1-02
tel. sekretariat Urzędu 18 26 91 250 lub 18 26 71 143

PLACÓWKA STRAŻY GRANICZNEJ W LIPNICY WIELKIEJ

Dyżur całodobowy pod numerem telefonu: 18 26 115 20

APTEKI

Raba Wyżna 64 (Ośrodek Zdrowia), tel: 18 26 75 734

Godz. otwarcia: poniedziałek–piątek 8.00–19.00,
sobota 8.00–14.00, niedziela nieczynne

Raba Wyżna 38 A, tel: 18 267 07 57,

Godziny otwarcia: poniedziałek–piątek 8.00–19.00
sobota 8.00–14.00 niedziela nieczynne

**Skawa – w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej
tel: 18 26 89 143,**

Godziny otwarcia: poniedziałek–piątek 8.00–18.00,
sobota 9.00–13.00, niedziela nieczynne

Sieniawa, tel: 18 54 47 434

Godziny otwarcia: poniedziałek–wtorek 8.00–15.00,
środa 8.00–17.00, czwartek–piątek 8.00–15.00,
sobota i niedziela nieczynne

Raba Wyżna 557 a (Delikatesy Rapacz)

tel. 784 301 951

Godz. otwarcia: poniedziałek–piątek 7.30–20.00,
sobota 7.30–16.30, niedziela nieczynne

Opieka całodobowa

dla mieszkańców gminy Raba Wyżna
w budynku Szpitala w Rabce-Zdroju (wejście jak do
Poradni Chirurgicznej a dawniej Oddziału Ginekologii).
nr telefonu 604 901 902

Pod w/w numer należy dzwonić w razie potrzeby
w godzinach od 18.00 do 8.00 dnia następnego
(od poniedziałku do piątku) oraz w niedzielę,
święta i dni wolne od pracy w godzinach
od 8.00 do 8.00 dnia następnego.

**Nagłe zachorowania proszę zgłaszać
do Oddziału Ratunkowego w Nowym Targu tel. 999**

DZIELNICOWI NA TERENIE GMINY RABA WYŻNA

DZIELNICOWY	KONTAKT	REJON
mł. asp Dariusz Dittmajer	660 522 986	NR 18 Skawa, Rokiciny Podhalańskie
mł. asp. Paweł Sewiło	660 529 710	NR 19 Raba Wyżna, Sieniawa, Bielanka
st. asp. Marian Hreška	660 526 395	NR 20 Podsarnie, Harkabuz, Bukowina Osiedle

DYŻURY RADCY PRAWNEGO

Bezpłatne dyżury prawne dla osób uprawnionych
w poniedziałki (9.00–15.00), środy i piątki (8.00–15.00).
Szczegóły na tablicy ogłoszeń urzędu i w serwisie
www.rabawyzna.pl/ogloszenia i informacje

WYKAZ FIRM UPRAWNIONYCH DO USUWANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH stałych oraz ciekłych z terenu Gminy Raba Wyżna

Firma	Telefon	Odbiór odpadów	
		stałych	ciekłych
A.S.A. Eko Polska, ul. Lecha 10, 41-800 Zabrze	18 265 22 52	X	
IB Sp. z o.o., 34-425 Biały Dunajec, ul. Miłośników Podhala 1	18 448 85 91	X	
Firma Usługowo–Handlowa KOMBUD, 34-242 Łętownia 378	18 277 34 07 605 048 910	X	
Usługi Transportowe Gacek & Karwontka Sp. Jawna, 32-343 Skomielna Biała 613	18 559 02 50	X	
Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „EMPOL”, os. Rzeki 133 34-451 Tylmanowa	18 262 50 95 Fax 262 53 53	X	
Remondis Kraków Sp. Z o.o., ul Półhanki 64, 30-740 Kraków	12 653 88 55	X	
ATK INVEST Sp. z o.o ul. Szaflarska 53, 34-400 Nowy Targ	695 800 800	X	
Zakłady Komunalne, ul. Kilińskiego 46 b, 34-700 Rabka	18 267 73 95	X	X
P. Stanisław Czyszczoń, 34-720 Chabówka 140	18 267 91 41		X
Danuta Stasiak Podsarnie 135, 34-721 Raba Wyżna	18 27 71 937		X
Górna Raba Spółka z o. o., ul Krakowska 27 e, 34-730 Mszana Dolna	18 26 78 630		X
F.H.U. GAZ-SERWIS 4x4 Bartłomiej Stolarz ul. Konopnicka 24, 34-240 Jordanów	18 26 75 213 606 591 696		X
„Mati-Pom” Andrzej Przła ul. Garncarska 52, 34-700 Rabka-Zdrój	18 267 06 94 602 492 283		X

JEŚLI SZUKASZ POMOCY?

Często wydaje się nam, że zostaliśmy sami ze swoimi problemami. Nie wiemy, u kogo i gdzie szukać pomocy. Pozostaliśmy tylko my i nasz problem. Tak jednak nie jest. Musimy się tylko rozejrzeć wokoło, by dostrzec tych, którzy chcą nam pomóc. Szukając pomocy dla siebie lub bliskich, możemy skorzystać z pomocy w zakresie: problemów alkoholowych osób uzależnionych i członków ich rodzin.

**Punkt konsultacyjny w budynku Urzędu Gminy
(pok. nr 0-10 część przyziemia)**

**Punkt Wsparcia i Informacji dla Osób
Dotkniętych Przemocą w Rodzinie**

Jeśli w Twojej rodzinie doświadczasz przemocy lub znasz takie osoby, które cierpią z tego powodu skontaktuj się z nami.

Formy udzielanej pomocy:

- Pomoc w kontaktach z policją, prokuraturą i sądem
- Wsparcie dla ofiar przemocy
- Poradnictwo socjalne
- Poradnictwo prawne, psychologiczne, terapeutyczne

Punkt czynny w każdy wtorek od 15.00 do 17.00
**Na konsultacje ze specjalistami prosimy umawiać się
z pracownikami socjalnymi lub pod nr telefonu: Tel:**

888 568 305 tel. (18) 26 712 31, (18) 50 652 55

terapeuta uzależnień - Paweł Wojdyła w każdy
wtorek miesiąca od 15.00 do 17.00

psycholog - mgr Rafał Pawlik II wtorek miesiąca

radca prawny – mgr Grażyna Wojdyła III wtorek miesiąca

Porad udziela także ks. Marcin Borowicz

(poniedziałki 18.30–19.30) w Domu Parafialnym